Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 42 | Łódź, Poniedziałek, 18 lutego 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, ט״ו אדר ראשון תרצ״ה | № 42

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

א פערפלייצונג אין לאדז

דאס טייכעל יאשיעז איז ארויס פון די ברעגעס. — מורא'דיגע נאכט אויף ווידזעוו. — 7 פערגאסענע הייזער. — עוואקואירט 400 פערזאן. — פאליציי, פייערלעשער און מיליטער אין קאמף מיט דער סטיכיע. — אויף באלוט

(א) אונזער שטאָט, ווי עס איז אין אַלגעמיין בּעקאַנט, געפינט זיך אין דער גליקליכער סיטואַציע, וואָס עס דראָהט איהר נישט די סכנה פון א פערפלייצונג, פּשוט דערפאר, ווייל זי פערמאָגט נישט קיין אייגענעם „לייטישען" טייך. גליכצייטיג איז עס אָבער אויך די עיקר־סיבּה, וואָס בּיים מאנגעל אין קאַנאַליזאַציע, איז די שטאָט אויסגעשטעלט אויף א נישט־געהערגען סאַניטאַרען מצב.

טראָץ אָבער דער „פּריווילעגיע" פון לאָדז אין דער הינזיכט פון נישט האָבּען קיין טייך, ווייזט זיך אָבּער איצט ארויס, אַז די קליינע פליסלעך, וועלכע מ'קען מעהר קוואַליפיצירען אַלס רינשטאָקעס, ווי טייכען, זענען מסוגל צו בּרענגען חורבּן און פער־ניכטונג.

והא ראיה:

נעכטען א זייגער צוויי בּיינאַכט האָט דאָס טיי־כעל יאַשיען אויף ווידזעוו אַרויסגעפלייצט פון די בּרעגעס און אָנגעהויבּען מיט א געוואַלדיגען אימ־פּעט צו פערגיסען די פעלדער אויפ'ן שטח פון די גאַ־סען נאָווי־שוויאַט בּיז דער שפּיטאַלנע.

אויפ'ן אָרט זענען אָנגעקומען דער סטאַראָס־טע ד״ר וורא̇נאַ און דער פּאָליציי־קאָמענדאַנט, אינספּעקטאָר גיעדזשעלסקי.

נאָכן אָריענטירען זיך אין דער סיטואַציע, זענען תּיכף אַרויסגערופען געוואָרען גרעסערע פּאָליציי־אָפּטיילונגען און 4 אָפּטיילונגען פון פייערלעשער.

מחמת דער לאַגע, וואָס איז געווען אַלץ דראָ־הענדער, איז פעראָרדענט געוואָרען צו

עוואַקואירען די איינוואוינער

פון 7 אַרבּייטער־הייזער, וועלכע געהערען צו דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור". לכתּחילה, ווען מ'האָט אויפגעפאָדערט, אַז די לאָקאַטאָרען זאָלען אַרויס פון די בּעדראָהטע בּנינים, האָבּען זיי אָנגעהויבּען צו ענטלויפען אויף די העכערע שטאָקען, דערקלערענ־דיג, אַז זיי ווילען נישט פערלאָזען זייער בּיסעל „האָבּ און גוטס"....

צוליבּ דער אַלץ גרעסער געוואָרענער סכנה, איז איינגעפינען געוואָרען פאַר נויטיג, בּגוואַלד אַרויס־צוטרייבּען די לאָקאַטאָרען פון די דאָזיגע בּנינים, בּעת זיי האָבּען זיך שוין געהאַט „איינגעאָרדענט" אויף די דעכער.

בּינו לבינו איז דאָס וואַסער אַזוי געוואַקסען, אַז עס האָט אָנגעהויבּען צו פערפלייצען די וואוינונגען.

אין משך פון 4 שעה, ד. ה. בּיז 6 א זייגער אינ־דערפריה, האָט די פּאָליציי און פייערלעשער עוואַקו־אירט אַנ'ערך 400 פערזאָן, צווישען וועלכע עס האָ־בּען זיך געפונען א סך קינדער.

די עוואַקואירטע זענען איינגעאָרדענט געוואָ־רען אין די פאַבּריקס־זאַלען פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" און אין לאָקאַלען פון פערשידענע אָרגאַניזאַציעס און געזעלשאַפטען.

די דירעקציע פון דער „ווידזעווער מאַנופאַק־טור", וועלכע עס איז מיטגעטיילט געוואָרען וועגען דער פערפלייצונג, האָט תּיכף אָרגאַניזירט הילף פאַר די געליטענע, בּעזאָרגענדיג זיי מיט שפּייז און מל־בּישים — מחמת דעם, וואָס זיי, די קרבּנות פון דער פערפלייצונג, האָבּען גאָרנישט בּעוויזען מיט זיך צו פערכאַפּען...

א זייגער האַלבּ 7 האָט זיך דאָס וואַסער נאָך מעהר געהויבּען און פערגאָסען די פּאַרטער־וואוי־נונגען אויף דער בּאַוועלניאַנאַ גאַס. אַלע 7 הייזער אויף דער דאָזיגער גאַס זענען פערפלייצט געוואָרען.

די סכנה איז נאָך גרעסער געוואָרען צוליבּ'ן שטאַרקען רעגען.

עס זענען אַרויסגערופען געוואָרען צו־הילף עט־ליכע אָפּטיילונגען פון סאַפּערען, וועלכע זענען אונ־טער דער אָנפיהרונג פון פּאָלקאָווניק האַבּערלינג און פּאָרוטשניק סיטינאַ, צוגעטרעטען צום פערזיכערן די שטחים.

אין דער ערשטער רייה האָט מען מיט דער הילף פון פייערלעשער און אויף דער שנעל געדונגענע עטליכע הונדערט אַרבּייטער, אָנגעהויבּען צו גראָ־בּען גריבּער אויפ'ן שטח פון דער „ווידזעווער מאַ־נופאַקטור", בּכדי אַזוי אַרום געבּען די מעגליכ־קייט די וואַסערן פון דעם טייכעל יאַשיען, פליסען מיט זייער נאָרמאַלען גאַנג דורך די שטחים פון שייבּלער'ן, ד. ה. מיט דער פּשענדזעלניאַנאַ, מיליאָ־נאָוואַ, פּעטריקאָווער גאַס, און ווייטער, דורך דער וואָלטשאַנסקאַ און פּיענקנאַ אין דעם נאָרמירטען גלעגער.

בּינו לבינו איז דאָס וואַסער

געשטיגען ביז'ן ערשטען שטאָק

א דאַנק די אָנגענומענע רעטונגס־מיטלען, איז פאָרגעקומען א טיילווייזער אָפּפלוס פונם וואַסער, וואָס האָט זיך צונויפגעזאַמעלט בּיי שייבּלער'ס סטאַוו'ן אויף דער פּשענדזעלניאַנאַ גאַס, אַרויסרו־פענדיג אומרוהיגקייט אין די פאַבּריקען פון „שייבּ־לער און גראָהמאַן", מחמת עס האָט זיך אַרויסגע־וויזען, אַז דאָס וואַסער פערנעמט זיך אויף הערבּסט'ס פּלאַץ אויף רוג עמיליאַ און פּשענ־דזעלניאַנאַ.

דער צופלוס פון די וואַסערן האָט גורם געווען א פערפלייצונג אויף די ווידזעווער פעלדער.

דאָס בּעהערשען דעם שטאַרקען אָנגריף פונם וואַסער איז צוגעגאַנגען זעהר שווער, מחמת דער אימפּעטיגער שטראָם האָט צושמעטערט די געבּוי־טע טאַמעס.

א זייגער 11

איז די סיטואַציע טיילווייז בּעהערשט געוואָרען

און מען האָט אָפּגעשטעלט, פערהאַמעוועט דעם שטראָם פון וואַסער.

עס איז אָבּער ענטשטאַנען די סכּנה, אַז מחמת דעם, קאָנען פערגאָסען ווערען די הייזער אויף די גאַסען קוניצערא, טעאַדאָראַ, נאָווי־שוויאַט א. א. וו.

די זיכערהייטס־מאַכט האָט דערבּיי אַרויסגעגע־בּען שויץ־פעראָרדנונגען, און אויך אין דער הינזיכט איז די סיטואַציע טיילווייז בּעהערשט געוואָרען.

דערוויל איז דאָס וואַסער געפאַלען אויף עטלי־כע סענטימעטער.

לויט ווי עס אינפאָרמירט אונז די זיכערהייטס־מאַכט, וועט

די רעטונגס־אַקציע

געפיהרט ווערען היינט א גאַנצע נאַכט און א גאַנצען טאָג.

צו דעם צוועק זענען מאָבּיליזירט געוואָרען פער־טרעטונגס־קאַדרען פון מיליטער, פּאָליציי, פייער־לעשער און געדונגענע אַרבּייטער, וועלכע ווען ווייטער שטעהן אויף דער וואַך פון דער זיכערקייט.

אונאָפּהענגיג דערפון זענען אויף די פערפלייצטע שטחים אוועקגעשטעלט געוואָרען ספּעציעלע פּאָלי־ציי־פּאָסטענס, וואָס היטען אָפּ דאָס פערמעגען פון די פערפלייצונגס־ קרבּנות.

די סיבּה פון דער פערפלייצונג

לויט ווי עס אינפאָרמירט אונז דער אינזש. בּאַרשטשעווסקי, פערטרעטער פון דירעקטאָר בּיי דער קאַנאַליזאַציע־ און וואַסער־לייטונג אָפּטיילונג, איז די סיבּה פון דער פערפלייצונג געווען דאָס האַס־טיגע אויפהויבּען זיך פון דער טעמפּעראַטור, וואָס דאָס האָט גורם געווען דאָס שנעלע צוגעהן זיך פונם שניי, און אויך די שטאַרקע רעגענס.

דאָס טייכעל יאַשיען פון דער זייט פון ווידזעוו, איז נאָך נישט רעגולירט, און צוליבּ דעם מאַסען־צו־פלוס פונם וואַסער פון אַלע זייטען, ווי דהיינו — פון דער שיקאָווא, פון סטאָקי א. א. וו. איז זי אַרויס פון גלעגער.

צוליבּ דער פערבּיוטקייט פון דער שטאָט און דער נישט־רעגולירטקייט פונם טייך גופא, האָט זיך די אַרויספלייצונג אָנגעשפּאַרט אָן די הייזער. אין גע־גענפאַל וואָלט זי זיך געריכטעט אויף די פעלדער. די שטחים בּיי די שוין־רעגולירטע טייכלעך קאַראָ־לעווקאַ, לודקאַ זענען נישט בּעדראָהט, ווייל דאָרט פליסט דאָס וואַסער נאָרמאַל אָפּ.

ווי מיר געדענקען, איז דאָס טייכעל יאַשיען אין יאָהר 1928 אויך אַרויס פון די בּרעגעס, און אויך דאַן האָט מען געמוזט עוואַקואירען די איינוואוינער פון דער בּאַוועלניאַנאַ גאַס.

די איצטיגע פערפלייצונג אויף ווידזעוו האָט גע־בּראַכט צו גרויסע היזקות.

די סכּנה אויף בּאַלוט

מיר דערוויסען זיך גליכצייטיג, אַז 6 אינדער־פריה זענען אויך געשטיגען די וואַסערן אויפ'ן טיי־כעל בּאַלוטקאַ און זיי זענען אַרויס פון די בּרעגעס.

עס זענען פערפלייצט געוואָרען די גאַסען מאַר־יאַנסקאַ, קאָשיקאָוואַ, שקלאַנקאַ און אינפלאַנצקאַ.

אין די לעדיג־ליגענדע גאַסען זענען פערגאָסען געוואָרען די קעלער־וואוינונגען און די נידריגע פּאַרטערען.

דאָ פיהרען די רעטונגס־אַקציע פייערלעשער און די בּעפעלקערונג פון דער געגענד גופא. אויך דאָ איז אויסגעגראָבּען געוואָרען א גרובּ אויף אָפּצוצי־הען דעם צושטראָם פון וואַסער, און די פייערלע־שער האָבּען זיך גענומען אויספּלומפּען די קעלערס.

קיין נויטיגקייט צו עוואַקואירען די איינוואוי־נער האָט זיך דאָ נישט אַרויסגעוויזען, אָבּער דאָך זענען לשם זיכערקייט אַוועקגעשטעלט געוואָרען אויף פיל ערטער משמורים פון פייערלעשער, פּאָליציי און אָרטיגע איינוואוינער, וועלכע גיבּען אַכטונג, אַז דאָס וואַסער זאָל נישט פערפלייצען אויפסניי די נידריג־ליגענדע וואוינונגען.

• • •

ווי מיר דערוויסען זיך, זענען די וואַסערן אין דער גאַנצער לאָדזער וואָיעוואָדזטוואָ שטאַרק גע־שטיגען, אָבּער די זיכערקייט איז אין ערגיץ נישט בּעדראָהט.

פערפלייצונגען צוליבּ די שטאַרקע רעגענס

בּיאַליסטאָק, 17 (טעלעפאָניש)

מחמת די גרויסע רעגענס און דעם צוגעהן זיך פון שניי, האָט דאָס וואַסער אין א סך ערטער פער־ניכטעט די אָנגעהויבּענע קאַנאַליזאַציע־בּויען. די נידריגע טיילען פון דער שטאָט זענען פערגאָסען. אויף די בּעדראָהטע טיילען פון דער שטאָט זענען אַוועקגעשטעלט געוואָרען פּאָסטענס פון פייערלע־שער.

קיעלץ, 17 (טעלעפאָניש)

עס האָבּען זיך שטאַרק געהויבּען די וואַסערן אויף די טייכען פון דער קיעלצער וואָיעוואָדזטוואָ, אין אַלגעמיין האָט זיך דאָס וואַסער געהויבּען א מעטער די הויך איבּערן אייז. אין קיעלץ זענען פאַר־גאָסען געוואָרען די נידריגע טיילען פון דער שטאָט.

שרעקליכער שטורם־ווינד אין דייטשלאַנד

בּערלין, 17 (ספּעציעל)

אין משך פון די לעצטע 24 שעה איז איבּער גאַנץ דייטשלאַנד אַדורך א שטאַרקער הוראַגאַן, וועלכער האָט אָנגעמאַכט ריזיגע חורבּות, פון אַלע זייטען קומען אָן אַלאַרמירענדע ידיעות וועגען די מאַטעריעלע היזקות. עס זענען אויך דאָ קרבּנות אין מענשען. דער שטורם האָט ספּעציעל געבּושע־וועט אין צפון־דייטשלאַנד, וואו דער גאַנצער שיף־פערקעהר איז אָפּגעשטעלט געוואָרען. וועגען גרויסע שאָדענס איז מען מודיע פון האַמבּורג. עס איז אָפּ־געריסען געוואָרען אין דאַרמשטאַט דער סטאַרט פון די דייטשע לופט־בּאַלאָנען. 8 בּאַלאָנען זענען דורכ'ן ווינד אַראָפּגעריסען און אַוועקגעטראָגען גע־וואָרען אין א אומבּעקאַנטע ריכטונג. צווישען זיי אויך דער גרויסער דייטשער „גראַף צעפּעלין". די שטורמיסטער־וואַך האָט זיך נישט געקענט קיין עצה געבּען מיט דער סטיכיע. איינער פון זיי האָט זיך פערפּלאָנטערט אין נעץ פון בּאַלאָן און איז אוועק־געריסען געוואָרען אין דער לופט פון וואַנען ער איז אַראָפּגעפאַלען און דער'הרג'עט געוואָרען אויפן אָרט.

אין בּערלין גופא האָט דער שטורמווינד געבּושע־וועט די גאַנצע נאַכט פון שבּת אויף זונטאָג. די היזקות זענען זעהר גרויסע. אין דער מערבּ־געגענד האָט א קוימען שווער פערוואונדעט 3 פייערלעשער און איינעם דער'הרג'עט. די שאָסען, וואָס פיהרען פון בּערלין זענען פערלעגט דורך בּוימער, וואָס זענען אַרויסגעריסען מיט די וואָרצלען. אין דער געגענד פון פּאָטסדאַם האָבּען שטאַרק געליטען די אונטער־שטאָטישע הייזער, קאָלאָניעס און וועלדער. די בּער־לינער פייערלעשער זענען היינט אַרויסגערופען גע־וואָרען איבּער 300 מאָל.

א הוראַגאַן און א שניי־זאַיערוכע איז היינט אויך אַדורך איבּער געטינגען און לייפּציג. אין איין אָרט איז אַראָפּגעריסען געוואָרען א 60־מעטערדיגער דאַך פון א מאַגאַזין, וועלכן דער ווינד האָט אַראָפּגע־שלידערט אויף וואוין־הייזלעך אויף א מרחק פון 80 מעטער ווייט.

W dniu 16-go lutego 1935 r. o godz. 10.30 wiecz. po długich i ciężkich cierpieniach zmarł nasz najukochańszy mąż i ojciec

B. P. **Maksymiljan Szyffer**

Prezes Zarządu Tow. Wyr. Wełn. „MAKSYMILJAN SZYFFER w Łodzi S. A."

Wyprowadzenie drogich nam zwłok nastąpi dziś, w poniedziałek, dnia 18 b. m. o godz. 2-iej p. p. z domu przedpogrzebowego na cmentarzu żydowskim, o czem zawiadamiają pogrążeni w głębokim smutku

ŻONA i DZIECI.

416

יודישער אלוועלטליכער קאנגרעס
זאל בעטראכטעז אימיגראציע-פראגע איז א רייה לענדער

וואַרשע, 17 (טעלעפאָניש)

עס ווערט מיטגעטיילט, אז אויף דינסטאָג איז צונויפגערופען געוואָרען אין ווארשע א־בעראַטונג פון יודישע אָרגאַניזאַציעס, אינסטיטוציעס און ווירטשאפטליכע גרופירונגען וועגען צונויפרופען א יודישען אלוועלטליכען קאָנגרעס.. אויף דעם קאָנ־גרעס זאָל קודם כל בעהאַנדעלט ווערען די פראגע וועגען רעגולירען די יודישע עמיגראַציע.

די שווארצע כוואליע קוילערט זיך...

פּראָג, 17 (ספעציעל)

דער אויספיהר־אָרגאַן פון דער אגראַר־פּארטיי האָט בעשלאָסען אריינצוטראָגען אין פּארלאמענט א געזעץ־פּראָיעקט וועגען בעגרעניצען די ארבייטס־מעגליכקייטען פאַר אויסלענדער.

א נייע אינערליכע הלוואה אויף 200 מיליאן זל.

וואַרשאָ, 17 (טעלעפאָניש)

ווי מען גיט־איבער, וועט דעם 1. אפּריל פערעפענטליכט ווערען א נייע פּרעמירטע אינוועסטיציע־הלוואה אויף א סומע פון 200 מיליאָן זל. פּרטים וועגען דער נייער הלוואה זאָלען שוין פערעפענטליכט ווערען אין די ערשטע טעג פון חודש מערץ.

דער הונגער-שטרייק אין דער עכו'ער תפיסה — געענדיגט
אלע ווערעז זיי בעפרייט פוז תפיסה

ירושלים, 17 (ית"א טעלעגראַפיש)

די אַרעסטאַנטען פון דער עכו'ער תפיסה האָבען הײנט פערענדיגט דעם הונגער־שטרייק, מחמת די רעגירונג האָט מסכים געווען זיי צו בעפרייען פון דער תפיסה.

די עולים האָבען נישט געוואָלט גלויבען, אַז זיי וועלען בעפרייט ווערען פון דער תפיסה.

ערשט, אַז האָבען בעקומען אַ מיטטיילונג פון ועד הלאומי, האָבען זיי ערקלעהרט דעם הונגער־שטרייק פאַר געענדיגט.

פון ועד הלאומי טיילט מען מיט, אַז נאָך הײנט וועלען בעפרייט ווערען 20 עולים, די איבעריגע וועלען בעפרייט ווערען אין די נאָהענטסטע טעג.

ארעסטירט 40 אויסלענדישע זשורנאליסטעז

מינכען, 17 (ספּ. טעל.)

פרייטאָג צונאַכטס זענען דאָ ארעסטירט געוואָרען 40 אויסלענדישע זשורנאַליסטען, וועלכע האָבען אנטיילגענומען אין א קאַטוילישער פערזאַמלונג און געמאַכט נאָטיצען וועגען דעם פערלויף פון דער פערזאַמלונג.

שפּעט בײנאַכט האָט זיך פערשפּרייט א קלאַנג, אז ס'איז אויך אַרעסטירט געוואָרען דער קאַרדינאַל פאַולהאַבער. די דאָזיגע קלאַנגען זענען אָבער דערווייל נאָך נישט בעשטעטיגט געוואָרען.

נייע ארעסטעז פוז מלוכה-לייט איז דייטשלאנד

בערלין (ספעציעל) אין צוזאַמענהאַנג מיט די נייע אַרעסטען, וואָס די היטלערישע מאַכט פיהרט דורך זייט צוויי וואָכען, האָבען זיך דאָ פרייטאָג פער־שפּרייט קלאַנגען, אַז ס'זענען ארעסטירט געוואָרען עטליכע הויכע מלוכה־מענער.

א בעזונדערע סענסאַציע האָט ארויסגערופען דער ארעסט פון ד"ר גרעקע, דעם אָנפיהרער פון „ראַסען־אַמט" אין אינערן־מיניסטעריום. דר. גרע־קע איז צווישען די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען אָנגע־גאַנגען אַלס אויטאָריטעט אויפ'ן ראַסען־געביט. ער איז אויך געווען דער ערשטער ראַטגעבער בײ די רע־גירונגס־פעראָרדנונגען וועגען פערשידענע ראַסען־פראַגען.

אין ארעסט געפינט זיך אויך: גראַף צעפּעלין, דער אדיטאַנט פון פּראַוויאַטירונגס־מינסטער דאַרע פאָן מוס, פידשט באַשעוויץ, געזעפינס — אַלע 3 זענען הויכע בעאַמטע אין אויסערן־מיניסטעריום.

ס'געהען אויך אַרום קלאַנגען וועגען ארעסט פון מיניסטעריאַל־דירעקטאָר ניקאָלאַי אין אינערן־מיניסטעריום, וועלכער האָט שוין זייט 10 טעג נישט געוויזען זיך אין ביוראָ.

דר. גרעקע האָט, נאָך א צייט פאַר'ן קומען פון היטלער'ן צו דער מאַכט, געשאַפען א קאַרטאָ־טעקע פון מענשען, וועלכע שטאַמען פון פרעמדע שבטים. די דאָזיגע קאַרטאָ־טעקע האָט ענטהאַלטען נעמען פון אנ'ערך 3 מיליאָן „יודען" אין דייטש־לאַנד.

טויט-שטראף פאר מיסברויכעז?

מאָסקווע, 17 (ספּ. טעל.)

אין מאָסקווע איז פערמשפּט געוואָרען צום טויט אַנ'אַפּעריסט, וועלכער האָט זיך אַנגאַזשירט אין אַ רייה אינסטיטוציעס אַלס אינזשיניער און אין דערבײ בעגאַנגען פערשידענע מיסברויכען אויף אַ סומע פון 50,000 רובעל. זיין שותּף, וועלכער האָט פערשווענדעט 10 טויזענד רובעל איז פער־משפּט געוואָרען אויף 10 יאָהר טורמע.

פרעזידענטעז-וואהלעז איז פארטוגאל

ליסאַבאָן, 17 (ספעציעל)

דער גענ. קאַרמאָנאַ, דער ביז־איצטיגער קאָרעס פּאָנדענט פון דער פּאָרטוגאַלישער רעפּובּליק איז ווידער געוועהלט געוואָרען אַלס פּרעזידענט.

אויפרעגונג איז פראנקרייך
צוליב דייטשלאנד'ס תשובה

בערלין, 17 (ספעציעל)

די דייטשע פּרעסע שרייבט אין זעהר א האָפער־דיגען טאָן וועגען דער מיינונגס־פערשידענהייט, וואָס איז איצט ענטשטאַנען צווישען ענגלאַנד און פראַנקרייך צוליב דער תשובה, וואָס דייטשלאַנד האָט געגעבען אויף די בעקאַנטע פאָרשלאָגען פון ענגלאַנד און פראַנקרייך נאָך דער לאָנדאָנער קאָנ־פערענץ.

„דויטשע אַלגעמיינע צייטונג" שרייבט: די פראַנצויזען האָבען צו אונז א פּרעטענזיע, הלמאי מיר האָבען פון דער לאָנדאָנער דעקלאַראַציע אויס־געקליבען בלויז די ראָזשינקעס, דאַגעגען האָט דייטשלאַנד מיט קיין איין וואָרט נישט דערמאָנט, צי זי איז מסכים אויף די אומאָפּהענגיגקייט פון עסט רייך און אויפ'ן מזרח־פּאַקט.

— מיר — שרייבט די צייטונג ווייטער — האָ־בען בכלל נישט געבעטען, אז מען זאָל אונז פאָר־לעגען וועלכע־ס'איז דעקלאַראַציע, און אויב איהר האָט עס אונז יאָ פאָרגעלעגט, האָבען מיר דערפון ארויסגענומען בלויז דאָס, וואָס איז פאַר אונז פּאַ־סיג.

אין זעלבען טאָן שרייבען אויך די איבריגע דייטשע צייטונגען.

ווי בעקאַנט, האָט דייטשלאַנד אין איהר תשובה מסכים געווען צוצוטרעטען צום לופט־פליה־אָפּמאַך, דאַגעגען מיט קיין איין וואָרט נישט דערמאָנט ווע־גען אַלע איבריגע פּונקטען, וואָס ווערט אין דער דעקלאַראַציע געזאָגט.

פּאַריז, 17 (ספעציעל)

די דייטשע תשובה האָט דאָ ארויסגערופען גרויס פערביטערונג. אַלע צייטונגען — אָהן אויס־נאַהם פון ריכטונג און איבערצייגונג — טרעטען ארויס שאַרף געגען דייטשלאַנד און ווייזען אָן, אַז דייטשלאַנד וויל קודם כל דערפיהרען צו א שפּאַל־טונג צווישען ענגלאַנד און פראַנקרייך.

אין די פראַנצויזישע פּאָליטישע קרייזען האַלט מען, אַז איצט וועט פראַנקרייך זיך בכלל צוריקצי־הען פון גאַנצען לופט־פליה־אָפּמאַך, אויב דייטש־לאַנד וועט אָפיציעל נישט פערזיכערן עסטרייכ'ס אומאָפּהענגיגקייט.

אויך אין די לאָנדאָנער פּאָליטישע קרייזען איז ד דייטשע תשובה אויפגענומען געוואָרען מיט דער גרעסטער צוריקגעהאַלטענקייט.

אכטונג!

די אַלע, וועלכע בעזיצען פּראָטעסטען, טשעקען אָדער וועקסלען פון **אליעזר קאהן, ווילנא.**

ווערען געבעטען אין זייערע אייגענע אינטערעסען צו ווענדען זיך פון 7 ביז 9 אָוונד דינסטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג צו דער סעקציע זאַקען־פאַבריקאַנטען בײ דער האַנדווערקער־צענטראַלע, פּילסודסקיעגאָ 69.

8280 — די פערוואַלטונג.

8-ונג, קאלאניאל און פרוכטן-הענדלער!

דער קאָלאָניאַל־הענדלער־פעראיין, שרוד־מיעסקאָ 20, טעל. 142-98, מאַכט בעקאַנט, אַז ווער עס וויל בעניסען פון דער

2-טער צוטיילונג פון פאמעראנצן

דאַרף זיך מעלדען אין פעראיין הײנט, מאָנטאָג, דעם 18. פעברואַר פון 6 ביז 9 אָוונד.

916 — די פערוואַלטונג.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג

ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין־קראַנקהייטען

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעהמט אָן פון 2–3 און פון 6–8 אָוו.

Dr
Wajnberg

ספּעצ. פון לונגען־ און האַרץ־קראַנקה. וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אָוו.

Dr.
S. Kantor

ספּעציאַליסט פאַר הויט און ווענע־רישע קראַנקהייטען (סיפילי און טריפּער), הײלט מענער־שוואַכע

פּיעטריקאָווער 90 טעל. 129-45

נעמט אָן פון 8–2 נאָכמ. און פון 4–9 אָוו., זונטאָג און יום־טוב פון 8–2 נאָכמ.

פאַר אומבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פּיעטריקאָווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אָן שטענדיגע אויגען־קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אָוונד.

Dr. med. Niewiażski

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע

אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40

פראָנט, 1־טער שטאָק.

נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו. זונטאָג און יום־טוב פון 9—1 פערמיטאָג בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

אויערעז, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.

Z.Rakowski

פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.) ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 11–1 און פון 5–8 אָוונט.

ד"ר העללער

ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט זונטאָג פון 11–2 מיטאָג.

פאַר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.

אומבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזן

פאר גארד,
ביזשוטעריע
און לאַמבאַרד־ סוויטעס

צאָהלט די העכסטע פּרייזען

אליזאר פיאלקא

פּיעטריקאָווער 7.

AMBULATORJUM ZŁAMAN
(צובראָכענע קנאָכען)

מיט רענטגען־דורכלייכטונג אויפ'ן אָרט

לעטשניצע־פּרייזען

Dr. J. Lubicz
Południowa 9, tel. 183-17.

Dr. mep.
Haltrecht

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־און געשלעכטס־קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

נעמט אָן פון 8—11 פריה און פון 1[30]—2[30] מיטאָג און פון 5—9 אָוו. זונטאָג פון 10—1 בײטאָג.

אַלע אַרט אַנאַליזען.

פאַר אומבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזן

פאַר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע־זאַל

Dr. med.
Leon Familier

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען

6.שערפּיען 37 (בענעדיקטאַ)

נעהמט אָן פון 5–7 נאָכמ.

מודעה. ברוך-קראנקע!

ליידענדע אויף פערשידענע רופּטורען, פערקרימונגען פון רוקען־ביין, פיס און הויקערס!

אַ הילף און אַ רפואה!

בײ ווינקעל, נאָפעל, בויך און קיסברוכען אויך אין געפעהרליכסטען צושטאַנד בײ מענער, פרויען און קינדער. ספּעציעלע הילף בײ פרויען, מוטערברוך, מאָגען און נירען־ברוך!

ברוך־ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערען אָהן בלוטיגע אָפּעראַציעס און געפאַהר! פערנאַכלעסיגט נישט און ראַטעוועט אייער געזונד כל־זמן ס'איז נאָך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען־קאָפּ,

די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ'קען בראַנדיג ווערען. דורך מיין מעטאָדע ערפונדענע ספּעציעלע גומי־הייל־באַנדאַזשען, וועלכע האַלטען צו די גרעס־טע פערנאַכלעסיגטע געפעהרליכע ברוכען און בעזייטיגען ראַדיקאַל מיט גאַראַנטיע. מיין ספּעציאַליטעט איז אויך: הייל־באַנ־דאַזשען און גאָרסעטען נאָך דעם סיסטעם פון פּראָפעסאָר ד"ר האָפּפאַ, ד"ר העססינג און קאַללאַט. געגען אַלערליי פערקריפּלונגען, פערקרימטע פליצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאַך־פיס. פאַר אַמפּו־טירטע אינוואַלידען אַמעריקאַנישע קונסט־פיס (ספּלאָן־אַרבייט).

בײם אָראָפּלאָזען זיך פון מאָגען, קישקעס און געבירט־מוטער, עמפּפעהל איך ספּעציעלע הייל־באַנדאַזשען לויט דעם סיסטעם פון פּראָפ. ד"ר גלענאַרד.

דער אמת'ער בעריהמטער איז גאנץ פוילען ספּעציאליסט

פון אוניווערזיטעטס־פּראָפעסאָרען אָנערקענט

Ortoped NATAN RAPAPORT

מיט 30־יעהריגער פּראַקטיק אין ווין, דייטשלאַנד און לעמבערג, נעמט אָן פון 9 פריה ביז 1 בײטאָג און פון 3 ביז 7 אָוונד

אין לאדז, פּילסודסקיעגא № 23

פּערזענליכעס ערשיינען פון קראַנקע בײ מיר איז אומבעדינגט נויטיג.

צאָהלרייכע דאַנקזאַגונגען פון געהײלטע רבנים און צדיקים און פון פיל הויכגעשטעלטע פערזענליכקייטען.

געדענקט די אדרעס:

אָרטאָפּעדישע אנשטאַלט 23 פּילסודסקיעגאַ 23.

איינציגער אמת'דיגער הײלבאַנדאַזשען־אינסטיטוט לויט'ן אויסלענדישען מוסטער.

רעוויזיאניסטען גרייטען א צווייטען מעמאריאל

און א פעטיציע צו דער מאנדאט-קאמיסיע

רעוויזיאניסטישע עקזעקוטיווע ווענען דעם ענטפער פון דער פערמאנענטער מאנדאט-קאמיסיע אויפ'ן פעטיציע-מעמאראנדום פונ'ם ארץ-ישראל'דיגען מרכז פון ברית-הצה"ר

פאריז (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע קריטישע ארויסטריטען פון פארשטעהער פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און די אפיציעלע ציוניסטישע ארגאנען וועגען דעם גורל פון דער רעוויזיאניסטישער פעטיציע אויף דער לעצטער סעסיע פון דער פערמאנענטער מאנדאט-קאמיסיע, האט דער עקזעקוטיוו-קאמיטעט פון אלוועלטליכען רעוויזיאניסטען-פערבאנד פערעפענטליכט אנ'ער־קלערונג, אין וועלכע עס ווערט געזאגט:

1. דאס קוואליפיצירען דעם פאסטולאט פון א יודישע מלוכה אלס א „מאקסאמילסטישע" און וואס איז עלול צו ברענגען „אומגליק", וואס װעט דארפען דערנאך „פעריכט" ווערען דורך דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, שטעלט מיט זיך פאר נאך א רינג אין דער סיסטעם פון אפלייקענען אדער פערשווייגען דעם יודענשטאטליכען כאראקטער פון ציוניזם, — א סיסטעם, וואס איז דורך דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע פראקטיצירט געווארען אין משך פון די די לעצטע 17 יאהר.

2. דוקא דאס דאזיגע סיסטעם האט געבראכט דערצו, אז הן ביי דער רעגירונג פון דער מאנדאטאר־מאכט און הן ביי דער מאנדאטען־קאמיסיע פון פעלקער־בונד האבען זיך איינגעבירגערט די מיינונג, אז די שאפונג פון א יודישער מלוכה איז נישט דער ציל פון דער ציוניסטישער טעטיגקייט אין א"י און עס שטעהט אפילו אין ווידערשפרוך מיט די גרונדפרינציפען פון א"י־מאנדאט.

3. איינע פון די עיקר־אויפגאבען פון דעם פעטיציע־מעמאראנדום, וואס איז געשיקט דורכ'ן פארזיצער פון א"י־דיגען ברית־הצה"ר, ד"ר וויינשאל, אין הסכם מיט'ן פארשריפט פון מאנדאט, אז יע־דער א"י־דיגער בירגער האט דאס רעכט זיך צו ווענ־דען דורך דער פערמיטלונג פונם הויך־קאמיסאר מיט א פעטיציע אדער אנקלאגע צו דער מאנדאטען קאמיסיע, איז טאקע געווען די אפענע און קלארע פראקלאמירונג פון דעם נאציאנאל־מלוכה'שען אי־דעאל פון יודישען פאלק, פון אנ'אידעאל, וואס איז דורך דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע כסדר פער־שוויגען געווארען.

4. עס וואלט, פערשטעהט זיך, געווען נאאיוו זיך פארצושטעלען, אז שוין ביי דער ערשטער פראק־לאמירונג פון דעם דאזיגען נאציאנאל־מלוכה'שען פאסטולאט, וואס איז אין משך פון לאנגע יאהרען פערשוויגען געווארען, זאל די מאנדאט־קאמיסיע שוין זיין גענייגט איהם אנצונעמען. דערביי נאך געגען דער טראדיציע און געגען דעם ווילען פון דער מאנדאטאר־מאכט.

די אקציע, וואס איז בערעכענט אויף סיסטעם, צייט און אויסדויער, זעהט פאר א גאנצע רייהע בסדר'דיגע פאליטישע שריט.

אזוי ווי דיפרעסע־ארגאנען פון דער ציוניס־טישער עקזעקוטיווע פערבינדען דעם מעמאראנדום פון ד"ר וויינשאל מיט דער רעוויזיאניסטישער פע־טיציע, דארף פעסטגעשטעלט ווערען, אז דאס מע־מאראנדום פון ד"ר וויינשאל האט גארנישט צו טון מיט דער גרויסער אלוועלטליכער פעטיציע־בעווע־גונג, וואס איז נאך אין גאנצן נישט רעפרעזענטירט געווארען, ווייל מען האט אפילו קיין אונטערשריפ־טען נישט געזאמעלט אויף א פעטיציע צו דער מאנ־דאטען־קאמיסיע. די פעטיציע פון דר. וויינשאל איז א זעלבסטשטענדיגער פאליטישער שריט, גע־מאכט אין אויפטראג פון דער רעוויזיאניסטישער עקזעקוטיווע. די אויפגאבע פון דעם דאזיגן שריט איז געווען צו שטעלען פאר'ן פעלקער־בונד און פאר דער אלוועלטליכער און ספעציעל דער ענגלישער עפענטליכער מיינונג צום ערשטען מאל דעם פאס־טולאט פון די יודישע מלוכה־שטרעבונגען. די דא־זיגע אויפגאבע איז דערפילט געווארען, ווייל אויב די לאנדאנער ראדיא האט מיטגעטיילט צו מיליאנען ענגלענדער, דאס די מאנדאטען־קאמיסיע האלט די פאדערונג פון די יודען אויף א יודישער מלוכה אלס נישט אין הסכם מיט'ן א"י־מאנדאט. טא האבען זיך נאר א דאנק דעם די דאזיגע מיליאנען ענגלענדער דערוואוסט, אז די יודען שטרעבען בככל צו שא־פען אין א"י א יודישע מלוכה.

5. נאך דעם דאזיגען ערשטען שריט וועלען פאל־גען אנדערע. טאקע דורך דעם זעלביגען פארזיצער פון דעם רעוויזיאניסטישען מרכז אין א"י, און אויף דעם זעלבען וועג, וועט איבערגעגעבען ווערען דער מאנדאט־קאמיסיע פון פעלקערבונד א צווייטער מע־מאראנדום, וואס וועט ענטהאלטען די וויכטיגסטע מאטעריאלען און פאליטישע דאקומענטען, וועלכע שטעלען אונצווייפעלהאפטיג פעסט, אז די שעפער און אויטארען פון דער באלפור־דעקלאראציע און פון א"י־מאנדאט האבען זיך בפירוש מתכוון געווען דער שאפונג פון א יודישער מלוכה אין א"י און אז נאר דאס איז געווען דער זין, פארוואס גרויס־בריטאניען האט איבערגענומען דעם מאנדאט אי־בער א"י. און אז אין דעם זעלבען זין האט זיך אויסגעדריקט אויך די מאנדאטען־קאמיסיע אליין. אבער דאס נעכסטע מעמאראנדום צו דער מאנדא־טען־קאמיסיע וועט שוין אונטערשטיצט ווערען דורך א מאסען־פעטיציע פון צעהנער טויזענטער אונטערשריפטען און פעטיציעס פון א"י־בירגער, וואס וועלען זיך סאלידאריזירען מיט דעם דאזיקען אינהאלט פון ציוניסטישען ענדציל און, דורך הונ־דערטער טויזענדער פעטיציעס פון יודען פון דער גארער וועלט אדרעסירט צו דער בריטישער רעגי־רונג און צום בריטישען פארלאמענט. אזוי ארום וועט הן פאר דעם פעלקער־בונד, הן פאר דער ברי־טישער רעגירונג און הן פאר דער עפענטליכער מיי־נונג פון דער גאנצער וועלט אויפגעוויקעלט ווערען אין פולסטען פערנעם דאס פראבלעם פון די יודי־שע נאציאנאלע שטרעבונגען. אויב דאס צווייטע מעמאראנדום פון רעוויזיאניסטישען א"י־דיגען מרכז וועט אויך נישט האבען דערגרייכט זיין ציל, וועט די רעוויזיאניסטישע עקזקוטיווע צוזאמען מיט'ן גאנצען יודישען פאלק נישט מיד ווערען און עס וועט פאלגען א דריטער און א פירטער מעמא־ראנדום, און די רעוויזיאניסטישע עקזעקוטיווע צווייפעלט נישט אויף קיין איין רגע אין דעם, אז די גערעכטע פאדערונגען פון יודישען פאלק אויף א"י ווי אויך א יודישע מלוכה, וועלען זיך דערווערבען די פערשטענדניש און די אנערקענונג הן פון דער מאנדאטען־מאכט, הן פון דעם פעלקער־בונד און הן פון דער געזעלשאפטליכער מיינונג פון דער גאנצער ציוויליזירטער וועלט.

לעגאליזירען די נישט-לעגאלע עולים אין ארץ-ישראל

פון ירושלים מעלדעט מען, אז אין צוזאמען־האנג מיט דער גרויסער צאהל ארעסטירטע פאר נישט לעגאל אריינקומען אין לאנד ווערען געמאכט בעמיהונגען ביי דער רעגירונג, אז עס זאל ער־קלערט ווערען אמנעסטיע פאר אלע אומלעגאלע עולים, וועלכע זאלען ווערען לעגאליזירט. די אמ־נעסטיע זאל גילטיג זיין נאר פאר די אומלעגאלע עולים וואס זענען אריינגעקומען אין לאנד ביז דער־צייט ווען די אמנעסטיע אין פערעפענטליכט גע־ווארען. עס ווערט אנגעוויזען צו דער רעגירונג, אז דאס וואלט געמאכט א סוף צו דער נישט־נארמאלער לאגע וואס אין לאנד געפינען זיך עט־ליכע צעהנדליג טויזענד איינוואוינער, וועלכע די רע־גירונג האט דאך נישט בדעה, ארויסצושיקען און זיי זענען אומלעגאל, און דאס שטערט זיי צו פער־איינינען זיך מיט זייערע פאמיליעס, ווי אויך ברענגט עס גרויס שאדען דער האנדעל אין לאנד. און די רעגירונגס־קרייזען זעלבסט איז מען אויך גע־נייגט צו מאכען א סוף צו דער דאזיגער אומנאר־מאלער לאגע, זי ווייסט נישט ווי אזוי עס צו מאכען. וועגען דעם זאלען געפיהרט ווערען פער־האנדלונגען מיט דעם קאלאניען־מיניסטער אין לאנדאן.

געפלאנטע מאניפעסטאציע

פון 200,000 ארבייטסלאזע אין בעלגיען

בריסעל, 17 (ספ. טעל.)

די בעלגישע סאציאליסטישע פארטיי גרייט צו אין בריסעל א גרויסע מאניפעסטאציע געגען דער רעגירונג. אין דער מאניפעסטאציע זאלען אנ־טיילנעהמען 200,0000 ארבייטער. דער עיקר אר־בייטסלאזע.

די רעגירונג האט לכתחילה דערלויבט די מא־ניפעסטאציע, אבער דערנאך האט זי זיך געכאפט, אז ס'איז א צו געפעהרליכע שפיל צו לאזען פאני־פעסטירען 200 טויזענד מאן, בעת די גאנצע בעוואר־פענטע קראפט פון דער מלוכה בעטרעפט 60 טוי־זענד זעלנער.

די פארטיי־אנפיהרערשאפט, אונטערן פארזיץ פון וואנדערוועלדען, האט אבער בעשלאסען די מאניפעסטאציע נישט אפצורופען

זגערזשער 17 | יודישע פאלקס-טעאטער | זגערזשער 17

היינט, מאנטאג 9 אווענד

רעגינא צוקער אין איהר קרוין-ראל

דאס הונ'דל

אין 3 אקטען מיט 15 נומערן געזאנג.
א ספעציעלער קינדער-כאר.
דיריגענט: דוד בייגעלמאן.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער

3 פערזאן זענען דערהרג'עט געווארען פון ווינט

פויזען, 17 (ספ. טעל.)

פון שאמאטא איז מען מודיע, אז צוליב דעם שטורם-ווינט איז איינגעפאלען א הויז. פון אונטער די חורבות האט מען ארויסגעשלעפט 3 טויטע—אנטא־נינע אדאמטשיק, איהר 22-יאהריגע טאכטער פע־לאגיא און דעם 2-יאהריגען זוהן וולאדיסלאוו. חוץ דעם זענען 5 פערזאן פערוואונדעט געווארען.

יאפאן שיצט אביסיניען

ניו-יארק, 17 (ספ. טעל.)

די „יונייטעד פרעס" מעלדעט, אז די יאפא־נישע רעגירונג האט געשיקט א פראטעסט צו אי־טאליען געגען מאבילוירען איהר מיליטער און שיקען עס מלחמה צו האלטען אין אביסיניען. יאפאן ערקלערט, אז זי וועט נישט דערלאזען צו קיין אקופאציע פון אביסיניען.

פראנצויזישער אינערן-מיניס־טער פארשט אויס

די סבות פון די אנטי-יודישע ארויס־טרעטונגען אין אלזשיר

פאריז, 17 (יט"א טעלעגראפיש)

דער אינערן־מיניסטער רעגניע פאהרט די טעג אפ קיין אלזשיר, אויסצופארשען די געשאפענע לאגע און די בעציהונגען, וועלכע ברענגען לעצ־טענס צו אפטע אנטי־יודישע ארויסטרעטונגען.

„געצענדינערי"—איז א כבוד פאר א דייטש"

בערלין, 17 (ספ. טעל..)

אין מלוכה'שען פערלאג איז ערשינען דאס בוך פון בוסא לאנגע א. ב.. „די געבעטען פון דער דיי־טשער געצענדינערי". אין דאזיגען בוך, וואס ווערט בעשטימט פאר א מאסען־פערשפרייטונג אין דייטשלאנד. ווערט צווישען אנדערען געזאגט:

„דאס ווארט געצענדינערי" דארפען מיר בעטראכ־טען נישט אלס בעליידיגונג, נאר אלס א כבוד. מיר זענען שטאלץ מיט אונזער דייטשען גלויבען און מיט אונזער צפונ'דיגער געצענדינערי".

דער קאטעכיזיס גופא בעשטעהט פון 25 פונק־טען, ווי, למשל:

„מיר גלויבען, אז גאט איז פערקערפערט אין אונזער דייטשען בלוט, אין אונזער דייטשען גע־וויסען, אין אונזער דייטשען פאטערלאנד און אין אונזער דייטשער געשיכטע.. אט פארוואס מיר רופען זיך אן דייטשע געצענדינער".

„מיר לייקענען אפ אלע טראדיציאנעלע גלוי־בענס, ווייל מיר גלויבען אין דייטשלאנד. אונזער הייליגע ערד איז נישט רוים און נישט ארץ־ישראל, נאר דייטשלאנד".

„מיר קאנען נישט אנערקענען קיין אינטערנא־ציאנאלע רעליגיע, ווייל די נאציעס און די ראסען זענען פערשידענע. מיר גלויבען נישט אין הייליגען גייסט, מיר גלויבען אין דער הייליגער הגו בלוט־פערבינדונג".

„מלחמה — איז דאס ערשטע געזעץ פון לע־בען און דער סוף פון אלע זאכען. ס'איז נישט ריכ־טיג, אז מלחמה איז איינע פון די שלעכטע זאכען אויף דער וועלט. מיר זאגען זיך אב צו ווארטען אויף דעם טאג, ווען א וואלף און א שעפסעל וועלען לעבען צוזאמען. מיר האבען ליבער צו קעמפען, ווען עס וואלט נישט געווען קיין קאמף אויף דער וועלט, וואלט נישט געלוינט צו לעבען

קינא-טעאטער
„MIRAŻ"
ליסטאפאד 11 (קאנסטאנט.) 16

היינט פרעמיערע!
פילם, וואס האט בעוואונדערט די וועלט
Markiza Yorisaka
אין די הויפט-ראלען:
Annabella, Charles Boyer, Inkiszynow.
אויסער'ן פראגראם: אקטואליטעטען פון P.A.T. פאראמאונט און
פרייזען פון די פלעצער: III פל. 54 גר., II פל. 85 גר., I פל. 1,09 זל. באלקאן 75 גר.
דער זאל איז גוט בעהייצט.

דער נציב ה„עליון איז תל-אביב

דער וויזיט פון דעם נציב אין דעם הויז פון ה' דיזענהאף.—ה' דיזענהאף ערקלערט, אז תל-אביב צעהלט ביים היינטיגען טאג 120.000 איינוואוינער. — דער נציב אויפ'ן פלאץ, וואו עס וועט אויפגעבויט ווערען דאס נייע הויז פון דער „הבימה". — זיין געשפרעך מיט די ארטיסטען פון דער „הבימה", ראבינא און גנעסין.

ירושלים. דעם לעצטען פרייטאג האט דער נציב העליון בעזוכט תל־אביב. גלייך נאך זיין אנקומען איז ער אוועק אין הויז פון דעם שטאדט־פערוואל־טענט ה' מאיר דיזענהאף. דער נציב האט אויס־געדריקט זיין פרייד צום געזונד־ווערען פון ה' דיזענהאף פון זיין שווערער קראנקהייט און האט איהם געוואונשען, אז ער זאל איינגיכען קאנען צוריק איבערנעהמען זיין געוועהנליכע ארבייט אין דער לייטונג פון דער שטאט. ה' דיזענהאף האט גע־דאנקט דעם נציב פאר זיין בעזוך און האט ערקלערט, אז ווי באר ער וועט זיך אומקעהרען צו זיין ארבייט, וועט ער רעוויזיטירען דעם נציב אין זיין פאלאץ אין ירושלים, אין דעם געשפרעך האט ה' דיזענהאף אויך בעריהרט די פראגע וועגען די גרויסע קאנא־ליזאציע־ארבייטען, וואס דארפען דורכגעפיהרט ווער־רען אין תל־אביב און וואס וועלען בעפרייען די שטאדט פון די היזקות, וועלכע זי האט יעדעס יאהר דורך די פערפליצונגען. ער האט געבעטען, אז די רעגירונג זאל צוטיילען דאס בעשטעטיגען דעם נויטיגען בודזשעט אויף די דאזיגע ארבייטען. דער נציב האט צוגעזאגט צוצוטיילען די ערלעדיגונג פון דעם ענין, ביז די שטאדט זאל נאך אין דעם נעכסטען זומער קאנען צוטרעטען דורכצופיהרען די דאזיגע ארבייט.

אין לויף פון דעם ווייטערדיגען געשפרעך האט דער נציב העליון צווישען אנדערעס געפרעגט דעם ה' דיזענהאף וועגען דער צאהל איינוואוינער פון תל־אביב ביים היינטיגען טאג. דערויף האט ה' דיזענהאף ערקלערט, אז ער שאצט אפ די איצטיגע צאהל איינוואוינער פון תל־אביב אויף 120.000 נפשות. ביי דער געלעגענהייט האט דער נציב דער־מאהנט דעם ה' דיזענהאף זייער געשפרעך בשעת זיין בעזוך מיט צוויי יאהר צוריק, ווען זיי האבען גערעדט וועגען א צאהל פון 100.000 איינוואוינער אלס „צוקונפטס - מוזיק". און ה' דיזענהאף האט דערציילט דעם נציב, אז בשעת דעם בעזוך פון דעם פערשטארבענעם לארד באלפור האט תל־אביב גע־צעהלט 30.000 נפשות, און דאן האט איהם באלפור געזאגט: „איהר זייט א צו גרויסער פרעזידענט פאר אזא קליינער „שטאט". דערויף האט דיזענהאף געענטפערט: „עס מאכט נישט, די שטאדט וועט אויסוואקסען און וועט ווערען גרעסער".

פון דער וואוינונג פון ה' דיזענהאף איז נאך א קורצע בעזוך אין תל־אביב'ער מוזעאום, האט ער האט בעטראכט די אויסשטעלונג פון דער סקולפטא־רין חנה אורלאוו, איז דער נציב אוועק אין בעגלייטונג פון זיין סוויטע אויפ'ן פלאץ, וואו עס וועט אויפגעשטעלט ווערען דער נייער בנין פון דער „הבימה", וואו עס האבען איהם בעגעגענט די פארטרעטער פון דער „הבימה", חנה ראבינא און גנעסין, ווי אויך פראפעסאר קויפמאן, דער מחבר פון דעם פלאן פאר דעם נייען בנין פון דער „הבימה".

נאך די אויספיהרליכע ערקלערונגען, וואס זע־נען איהם ערטיילט געווארען, האט דער נציב ער־קלערט, אז ער זעהט אין דער „הבימה" דעם סימבאל פון דער ארץ־ישראל'דיגער קונסט און ער האפט, אז דער נייער בנין וועט זיין ווירדיג דעם גייסט פון דער „הבימה". ביים געזעגענען זיך האט דער נציב מיט א שמייכעל זיך געווענדעט צו די פארשטעהער פון דער „הבימה". און זיי געבעטען, נישט צו פער־געסען איבערצולאזען איהם צוויי איינטריטס־קארטען צו דער ערשטער פארשטעלונג, וואס וועט געגעבען ווערען דורך דער „הבימה" אין איהר נייעם בנין.
(פאלקאר)

לאָדז, 18 פעברואַר 1935

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז, 18 פעברואַר 1935

וואס דארפען זיין די קאמפעטענצען
פון יודישען צענטראלען ווירטשאפטליכן ראט

מיט אַ פּאָר חדשים צוריק איז דער קאָמיטעט פון די יודישע דעלעגאַציעס אין פּאַריז אַרויסגעטרעטען מיט אַ פּראָיעקט צו שאַפען אַ יודישען צענטראַלען ווירטשאַפטליכען ראַט. די אויפגאַבע פון דאָזיגען ראַט זאָל בעשטעהען אין זאַמלען און אויסאַרבייטען סטאַטיסטישע מאַטעריאַלען, וועגען דער איצטיגער ווירטשאַפטליכער לאַגע פון יודען אין פערשידענע לענדער, ווי אויך צוגרייטען פאַר דעם קומענדיגען יודישען קאָנגרעס פאָרשלאַגען און פּראָיעקטען, ווי אַזוי די דאָזיגע לאַגע אויסצובעסערען.

אין לעצטען נומער פון דער „אָפּיניאָ“ רעדט אַדוו. האַרטגלאַס אַרום דאָס דאָזיגע פּראָבלעם און מאַכט, צווישען אַנדערעס פאָלגענדע אויספיהרונגען:

„עס דוכט זיך, אַז אין דער יודישער געזעלשאַפט איז איצט שוין נישט פאַרהאַן קיין חילוקי־דעות, דאָס די סיבות פון אונזער ווירטשאַפטליכען עלענד זענען דרייפאַכע. די ערשטע סיבה, וואָס איז געמיינזאַם פאַר יודען און נישט־יודען, איז די קאָניונקטור סיבה: אַלגעמיינער וועלט־קריזיס, אַלס רעזולטאַט פון דעם קאַמף צווישען דער ביז־איצטיגער ליבעראַל־קאַפּיטאַליסטישער אָרדנונג און די נייע פאָרמען פון עקאָנאָמישען לעבען, וועלכע די וועלט זוכט ערשט און קען נישט געפינען.

די צווייטע סיבה — אַ סטרוקטורעלע סיבה, אַ ספּעציפיש יודישע, וואָס פליסט אַרויס פון דער נישט נאָרמאַלער סטרוקטור פון די יודען אין גלות. פון מאַנגעל אין ערד אין יודישען לאַנדווירטשאַפטליכען שיכט, פון מאַנגעל ביי יודען אין אַרבייטער־שיכט, בעשעפטיגט אין די הויפּט־פאָרמען פון דער אינדוסטריע (גרובען, הוטעס), אין דער שווערער אינדוסטריע — אין דעם פונאַנדערוואוקס פון פערמיטלעריי ביי יודען און דער איבערבעפעלקערונג אין דער קליינער אינדוסטריע און האַנדווערקערטום.

און צום סוף די דריטע סיבה, איז אויך אַ ספּעציפיש יודישע — די פּאָליטישע רעכטלאָזיגקייט פון די יודען אַלס מינדערהייט, אַ מינדערהייט, וואָס איז איבעראַל צושפּרייט, אַ שוואַכע, וואָס ווערט נישט גערן געזעהען, אַלס אַ איבעריגער קאָנקורענט, בעזונדערס אין צייטען פון קריזיס, שאַרפער אַרבייטסלאָזיגקייט און פערביטערטען קאַמף איבער אַ שטיקעל ברויט און רעכט אויף אַרבייט. די רעגירונגען פון די מעהרהייטס־פעלקער וועלענדיג בעפרידיגען זייערע אייגענע בריהדער און אָפּווענדען זייער אויפמערקזאַמקייט פון די אמת'ע סיבות, הערען זיך גערן צו צו די פאַלשע טעאָריעס וועגען פערהיטען פון קריזיס דורך בעזייטיגען די פרעמדע קאָנקורענטען, און — צום טייל שעהמעוודיג, אונטער'ן מאַנטעל פון פראַהילערישע טעאָריעס וועגען דער נויטווענדיגקייט פון אַטעטיזאַציע, סטאַנדאַריזאַציע, מלוכה־קאָנטראָל, צום טייל אָבער אויך ציניש און אָפען, ווי אין דייטשלאַנד — בעזייטיגען זיי די יודען פון די אַרבייטס־וואַרשטאַטען, געווינענדיג אַזוי אַרום אויף אַ קורצער צייט די צושטימונג פון המון און אַ צייטווייליגע ענטשפּאַנונג.

מיט וועלכען פון די דאָזיגע פאָרמען און סיבות פון יודישען עלענד קען קעמפען דער צענטראַלער ווירטשאַפטליכער ראַט און קאָנגרעס? זיכער נישט מיט דער ערשטער. אויב די מעכטיגע רעגירונגען פון ענגלאַנד און איטאַליען, אויב נישט רוזוועלט און נישט סטאַלין זענען נישט בכח צו לעזען דאָס פּראָבלעם פון וועלט־קריזיס, וועלען מיר, מיט אונזערע אָרימע מיטלען און מעגליכקייטען זיכער נישט בעוויזען דאָס צו לעזען.

וואָס שייך דער צווייטער סיבה וועט אויך [illegible] ווירטשאַפטליכער ראַט גאָרנישט העלפען. ערד און מאַסען־קאָלאָניזירונג אויף דער דאָזיגער ערד וועט אונז דער ווירטשאַפטליכער ראַט נישט געבען. די חלומות וועגען בירא־בידזשאַן, די האָפנונגען אויף אַנגאָלאַ זענען אַוועק. די טעריטאָריאַליסטישע עקספּערימענטען האָבען זיך געענדיגט מיט דעם אָרימען גאַלוועסטאָן. איין לאַנד איז נאָר פאַרהאַן אויף דער וועלט, וואו מיר קענען דעראָבערען און דעראָבערען לאַנגזאַם אַ לאַנדווירטשאַפטליכען שיכט — דאָס איז ארץ־ישראל.

עס בלייבט נאָך איבער דער פּאָליטישער מאָמענט. דאָ קען דער ווירטשאַפטליכער ראַט זיך אַרויסווייזען פאַר זעהר נוצליך. די ווירטשאַפטליך־פּאָליטישע אַרויסשטויסונג פון די יודען, איז זעהר אָפט אַזוי קלוג פערקאָנספּירירט, אַזוי פערדעקט אונטער'ן מאַנטעל פון פערשידענע אַפילו כלומרשטע הומאַניטאַרע און פּאַטריאָטישע לאָזונגען, אַז מען דאַרף האָבען אַ סך טאַלאַנט, אַ סך קענטניש פון דעם ענין און אַ סך מאַטעריאַל און אַרבייט, בכדי דאָס אויפצודעקען און שטעלען אונטערן שאַנד־סלופּ. אין אונזער פּאָליטישען קאַמף מוזען מיר האָבען גוטע סטאַטיסטישע ציפערען, וואָס זענען געשיקט און גענוי קאָנטראָלירט, ווי באַהעריג סעגרעגירט, בכדי נישט גלאַט אין דער וועלט אַריין צו רעדען, נאָר זיין בעוואָפענט מיט פאַקטען. זאַמלען, סעגרעגירען און אַנאַליזירען דעם דאָזיגען מאַטעריאַל קענען נאָר פאַכמענער, נאָר ספּעציאַליסטען. פּאָליטיקער טויגען נישט דערצו. פּאָליטיקער געהען שטענדיג צו אַן ענין מיט אַ געוויסער פון פריהער אָנגענומענער איינשטעלונג. דאָס צוגרייטען דעם מאַטעריאַל — דאָס איז אַן אַרבייט פאַר ווירטשאַפטליכע פאַכמענער און געלעהרטע, פון וועלכער פּאָליטיקער דאַרפען בעזייטיגט ווערען.

דער ווירטשאַפטליכער ראַט טאָר אויך נישט בעלאַסטעט ווערען מיט אויסאַרבייטען פּראָיעקטען. ווען עס זאָלט זיך געהאַנדעלט וועגען פּראָבלעמען פון פאַקטיש ווירטשאַפטליכע און נישט פּאָליטישע אונטער אַ ווירטשאַפטליכע מאַסקע — דאַן וואָלטען ווירקליך די טוער פון ווירטשאַפטליכען ראַט געהאַט וואָס צו זאָגען. אָבער דער קאָנגרעס וואָלט דאָ נישט געהאַט קיין סך צו זאָגען, ווייל פּראָיעקטען פון ווירטשאַפטליכען איבערבוי איז דאָס געביט פון אַ שטילער קאַבינעט־אַרבייט פון ספּעציאַליסטען, אָבער נישט קיין טעמע פאַר מיטינגען, פאַר שעהן רעדנעריי און פאַר רעזאָלוציעס, וואָס בערעכענט אויף עפעקט.

צום סוף פון זיינע אויספיהרונגען קומט דער אויטאָר צום בעשלוס, אַז 1) דער צענטראַלער ווירטשאַפטליכער ראַט דאַרף זיין נאָר אַ קערפּערשאַפט, וואָס זאַמלט, אַנאַליזירט און וואָס גרייט צו ווירטשאַפטליכען מאַטעריאַל פאַר די פּאָליטישע פאַקטאָרען, 2) מיטגלידער פון דאָזיגען ראַט דאַרפען זיין אויסשליסליך פאַכמענער, אמת די ווירטשאַפטליכע עסקנים און געלעהרטע. פון פּאָליטיקער עווענטועל נאָר די, וואָס אַרבייטען אויך אויף'ן ווירטשאַפטליכען געביט און אין וועמענס טעטיגקייט עס איבערוויגט דער וויסענשאַפטליך־עקאָנאָמישער מאָמענט.

אויף אַזאַ אופן דאַרפען אויך אָרגאַניזירט ווערען די לאַנדראַטען, וואָס דאַרפען זיין קעמערליך פון צענטראַלראַט און נישט פּאָליטישע קאָנקורענץ־„יאַטשעיקעס“, וואָס זאָלען זיין אַ כלי־זיין אין די הענד פון געוויסע פערזאָנען צו בעקעמפען די נאַציאָנאַלע פּאָליטיק פון יודענטום.

א יאהר נאך דער איבערקעהרעניש אין עסטרייך

די ווינער פּאָליציי האָט פערעפענטליכט אַ פּעריכט איבער איהר טעטיגקייט אין משך פון די לעצטע צוויי יאָהר, פון 15 מערץ 1933 ד.ה. פון טאָג זייט עס איז אָפּגעשאַפט געוואָרען דער עסטרייכישער פּאַרלאַמענט און עס איז פאַקטיש איינגעפיהרט געוואָרען די דיקטאַטור. העכער 38 טויזענט אַרעסטען און קנאַפּע 110 טויזענט פּאָליציי־זוכונגען אין פּריוואַטע הייזער, אַזוי ווי וויען צעהלט בערך 45 טויזענט הייזער, קומט אויס קנאַפּע 2 און אַ האַלבע פּאָליציי אינוואַזיעס אין יעדען הויז פון וויען!

די אַרעסטען און פּאָליציי זוכונגען קומען פאָר אין צוויי ריכטונגען; צווישען די נאַצי־לייט, וואָס פיהרען אַ שטאַרקע פּראָפּאַגאַנדע פאַרן אַנשלוס צום דייטשען רייך פון היטלער און צווישען דער אַרבייטערשאַפט — סאָציאַל־דעמאָקראַטען און קאָמוניסטען.

עס האָט נישט אַ סך געפעהלט, אַז די עסטרייכישע אַנהענגער פון היטלער זאָלען אָפּהאַלטען אַ נצחון אין פאַדיגען יולי, ווען זיי האָבען ערמאָרדעט דאָלפוס'ן און געהאַלטען אין זייערע הענט אַנדערע מיניסטאָרען. דער נצחון פון דער רעגירונג איז געווען אַ צופעליגער. און עס איז קיין ספק נישט, אַז אָהן דער הילף פון מוסאָליני וואָלט דער פּוטש פון 25־טען יולי זיך אַנדערש געענדערט.

וואָס איז אויפגעטון געוואָרען אין משך פון יאָהר פון נייעם רעזשים? עס איז אָפּגעשאַפען געוואָרען די דעמאָקראַטישע קאָנסטיטוציע און אויף איהר אָרט איז אויף דעם פּאַפּיר איינגעפיהרט געוואָרען אַ מין קאָרפּאָראַטיווער סיסטעם, וואָס האָט געדאַרפט קאָפּירען די פאַשיסטישע קאָנסטיטוציע. נאָר פאַקטיש עקזיסטירט קיין שום סיסטעם אין עסטרייך; דער קאָרפּאָראַטיווער פּאַרלאַמענט טוט גאָרנישט און דער עיקר, ער ווייסט נישט, וואָס ער האָט צו טון; אַלע פערשטעהען און ווייסען, אַז דאָס איז אַ קאַריקאַטור און נישט מעהר; קיינער נעמט איהם נישט ערנסט. די רעגירונגס־געזעצען האָבען צו איהם קיין שום שייכות נישט.

פּאָליטיש הערשט אַלזאָ אַן אַבסאָלוטע אויטאָקראַטיע פון איינצעלנע פּערזאָנען, אָהן קיין שום אַריינמישונג פון פאָלק, אָהן קיין שום בעטייליגונג פון דער אַרבייטערשאַפט, קליינע אונטערנעמער און קליינע סוחרים.

און ווירטשאַפטליך? ווער האָט געוואונען פון דער איבערקעהרעניש?

די ווינער אַריסטאָקראַטיע און די קאַפּיטאַליסטען — זיכער יאָ. די עסטרייכישע סאָציאַל־דעמאָקראַטיע האָט איינגעאָרדענט ביליגע הייזער פאַר אַרבייטער־משפּחות מיט מינימאַלע שטייערן; דאַגעגען, דער שטאָט בורזשעט האָט זיך באַזירט אויף לוקסוס־שטייערן. איצט האָט זיך די לאַגע געענדערט; די שטאָט טוט אַלעס, וואָס איז נאָר מעגליך, צו פערקלענערן די שטייערן פון די ווינער קאַפּיטאַליסטען און באַלאַסטען מעהר די אַרבייטער.

מען בעמיהט זיך דורך פערשידענע פּריוואַטע, פילאַנטראָפּישע מיטלען צו פערקלענערן די בעטייליגונג פון די אונטערנעמער פאַר די סאָציאַלע פערזיכערונגען; די שטייערן אויף די באַנקען ווערען פערקלענערט — פערשטעהט זיך, מען פערקירצט אויך די הוצאות — נאָר אויף וועלכע צווייגען? די, וועלכע זענען געווען לטובת דער נישט פערמעגליכער בעפעלקערונג.

אין „רייכספּאָסט“ — צענטראַלער אָרגאַן פון די עסטרייכישע קלעריקאַלען — שרייבט דער יעזויט ביכלמאַיער, אַ זעקסטעל פון דער ווינער בעפעלקערונג לעבט מיט חודש־הכנסות פון 30 שילינג מאַקסימום!

דאָס מוזען מודה זיין די נייע הערשער פון עסטרייך. און ווי אַזוי ווילען זיי פערבעסערן די לאַגע? דורך פילאַנטראָפּיע! דורך בעלער לטובת די אָרימע! און דורך אָפּשאַפען אין זעלבער צייט די געזעצען פון סאָציאַלע פערזיכערונגען, וועלכע זענען פריהער זעהר שטאַרק ענטוויקעלט געווען אין עסטרייך.

איז אַלזאָ אַ וואונדער, וואָס די אַרבייטער אַקצעפּטירען נישט דעם נייעם רעזשים? און אַז נישט קוקענדיג אויף אַלע פערפאָלגונגען און תּפיסות איז עד היום נישט געלונגען צו פערניכטען די אַרבייטער־בעוועגונג.

אין עסטרייך עקזיסטירט די סאָציאַל־דעמאָקראַטישע פּאַרטיי; די פיהרער ווערען אָפט אַרעסטירט, נאָר אויף זייער אָרט קומען תּיכף נייע. עס ווערען אָפּגעהאַלטען קאָנגרעסען, זיצונגען, פערזאַמלונגען; די „אַרבייטער־צייטונג“ — פריהער אַ טעגליכער אָרגאַן פון דער עסטרייכישער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע, היינט אַן אומלעגאַל וואָכענצייטונג — ווערט אין פיל טויזענטער פערשפּרייט און געלייענט פון די עסטרייכישע אַרבייטער; אויך בראָשורען, פלוגבלעטער סאָציאַל־דעמאָקראַטישע און קאָמוניסטישע.

אגב, די ביידע אַרבייטער־פּאַרטייען אַרבייטען האַנט ביי האַנט אין עסטרייך און שטיצען זיך געגענזייטיג. דאָס נייע פּראָגראַם פון דער עסטרייכישער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע פאָדערט די רעאַליזירונג פון איינהייטליכען פראָנט סיי אין עסטרייך, סיי אין וועלט־מאַסשטאַב. סאָציאַל־דעמאָקראַטישע פיהרער, וועלכע קומען אויף אַ צייט קיין אויסלאַנד און ברענגען בעריכטען איבער דער לאַגע אין לאַנד, דערצעהלען מיט אַ סך גלויבען איבער דער אַרבייטער־בעוועגונג אין וויען. נישט צו פערגלייכען אין קיין שום הינזיכט דערמיט, וואָס קומט פאָר אין דייטשלאַנד. די עסטרייכישע אַרבייטערשאַפט איז גרייט אין יעדען מאָמענט זיך צו שטעלען אויף די פיס. דער העראָאישער קאַמף פון פאָראַיאָהרען האָט געהאַט אַ גרויסע ווירקונג אויף די שטימונגען און מענטאַליטעט פון די ווינער אַרבייטער; מען פיהלט זיך צייטווייליג בעזיגט, אָבער נישט פערניכטעט.

און ערשט דינסטאָג, צום יאָהרצייט פון קאַמף זענען פאָרגעקומען אַרבייטער־מאַניפעסטאַציעס, נישט קוקענדיג אויף מאַסען־אַרעסטען.

די רעגירונג זעהט גוט איהר שוואַכקייט און זוכט זיך צו בעפעסטיגען. איצט גרייט זי צו אַ נייעם פּראָצעס געגען די פיהרער פון שוצבונד, מאַיאָר איפעלער און קאַפּיטאַן לעוו און נאָך 21 שעפען — פאַר הויך־פערראַט, און דאָס נישט קוקענדיג דערויף, וואָס די דאָזיגע פיהרער זענען שוין געזעסען אין דער תּפיסה נאָך פאַר דעם 12־טען פעברואַר ד. ה. פאַר דעם אויפשטאַנד.

אין די גרויסע אייראָפּעאישע לענדער האָפט מען, אַז דער איצטיגער רעזשים אין עסטרייך איז די איינציגע גאַראַנטיע געגען אַנשלוס אין דריטען רייך. נאָר דאָס איז אַ פאַלשע רעכנונג. דער איינציגער עלעמענט, וואָס איז באמת געגען אַנשלוס אין היטלערס רייך, איז די אַרבייטערשאַפט.

אייראָפּע טראָגט אחריות פאַר דעם עסטרייכישען פאַשיזם און פאַר דעם עווענטועלען נצחון פון היטלעריזם אין עסטרייך. נאָר ווי עס זאָל נישט זיין — דאָס ערשטע יאָהר פון איצטיגען רעזשים איז נישט צום שטאָלץ פון די היינטיגע הערשער פון לאַנד.

מ. יאַרבלום.

פראנצויזיש - דייטשע בעציהונגען
און דער שלום אין אייראפא

דער בעקאַנטער פראַנצויזישער שריפטשטעלער זשיל ראָמען האָט פערעפענטליכט אַ זאַמלונג פון זיבע אַרטיקלען און עפענטליכע אַרויסטרעטונגען אין דער צייט צווישען נאָוועמבער 1933 און דעצעמבער 1934.

אין אַן אַרטיקעל פון 25 יוני 1934 געפינט זיך אַ כאַראַקטעריסטישער אויסצוג וועגען פּוילען.

פעסטשטעלענדיג, אַז דאָס איצטיגע דייטשלאַנד שטעלט נישט אַרויס קיין שום פאָדערונגען צו פראַנקרייך, שטעלט דער אויטאָר די פראַגע, צי דייטשלאַנד וועט זיך נישט בעמיהען אין פראַנקרייך וועגען אַ ערלויבעניש צו קענען שטעלען פאָדערונגען צו אַנדערע לענדער. אויף דער דאָזיגער פראַגע ענטפערט ער אויף פאָלגענדען אופן:

„איך וואָלט מיך געוואָלט דאָ אַרויסזאָגען מיט דער גאַנצער מעגליכער מעסיגקייט און גערעכטיגקייט. איך וועל דערמאָהנען די לעקציע, וואָס מיר האָבען בעקומען אין פּוילען. דערמאָהנט איך, אַז נאָך מיט אַ קורצער צייט צוריק, ווען מען האָט ביי אונז בעריהרט די פראַגע וועגען אַ פראַנצויזיש־דייטשער דערנעהנטערונג האָט זיך פון פערשידענע זייטען געהערט: נו יאָ, אָבער וואָס מאַכט מען מיט פּוילען? די מיינונגס־פערשידענהייטען צווישען פּוילען און דייטשלאַנד זענען נישט אויסגעגליכען. דאָס איז אַ טויטע שנאה. דייטשלאַנד וועט קיינמאָל נישט מסכים זיין אויף דער עקזיסטענץ פון קאָרידאָר און פּוילען פון איהר זייט וועט נישט איינגעהען אויף קיין שום הנחות לטובת דייטשלאַנד. מיר קענען אַפילו נישט מאַכען קיין שום פּרובען, בכדי צו פאָדערען וועלכע עס איז הנחה פון פּוילען“.

די דאָזיגע פערזאָנען האָבען מיט בעדויערען פעסטגעשטעלט, אַז דאָס איז אַ שוואַרצער פּונקט אין דער אייראָפּעאישער לאַגע, און אין פאַל ווען די דייטשען זאָלען אין אַן אַנפאַל פון משוגעת זיך צוריהען צום קאָרידאָר, וואָלטען די פראַנצויזען געמוזט געהען אין אַ מלחמה. ענטוועדער מען האָט פערבינדעטע אָדער מען האָט זיי נישט. און טאַקע אין יענער צייט האָבען די אַמבאַסאַדאָרען פון עפעקטפוללע פאָרמולקעס זעהר גערן איבערגעחזרט, אַז אונזער גרענעץ געפינט זיך ביי דער ווייסעל.. איך בין זעהר ווייט דערפון צו פערורטיילען די איצטיגע פּוילישע פּאָליטיק. צוליב מיינע שלום־איבערצייגונגען בין איך פון איהר צופרידען. אָבער איהר מוזט מודה זיין דאָס ווען מיר וואָלטען מיט צוויי אָדער דריי יאָהר צוריק געגאַנגען אויף אַ מלחמה צוליב „אונזער גרענעץ ביי דער ווייסעל“, וואָלטען מיר געווען נאַראָנים.

איך האָב מורא, אַז מיר האָבען זיך גאָרנישט אויסגעלערענט. מיר האָבען ווייטער, צום בעדויערען די דאָזיגע גרענעץ ביי דער ווייסעל און אַפילו מעהר גרענעצען. און אויב מיר פערלירען איינע שטעהען מיר פאָר'ן אָרט, בעאונרוהיגט און הויבען תּיכף אָן צו זוכען נייע גרענעצען און וואונדערען זיך דערביי, אַז די אַלע גרענעצען איבער דער נאָרמע מאַכען אונז אַזוי פיל זאָרג...

איך וואָלט געוואָלט מען זאָל מיך גוט פערשטעהען. איך בין גליקליך, אַז פראַנקרייך האָט אַזויפיל פערבינדעטע, פון וועלכע יעדער פערדינט זיכער אויף פריינדשאַפט און פערטרויען. איך בין שטאָלץ פון דער טריישאַפט, וואָס פראַנקרייך ווייזט זיי אַרויס. איך האָב אָבער דעם איינדרוק, דאָס אונזערע פערבינדעטע זענען אַביסעל צופיל זיכער אין אונזער אונטערשטיצונג ביי יעדער געלעגענהייט, און אַז די דאָזיגע זיכערקייט רופט אַרויס אָפט אַן עקשנות נישט צו ברעכען. וואָס וואָלט אין אַנדערע פאַלען נישט געווען: אַז פערשידענע אופנים פון ענטשיידען פראַגען דוכט זיך זיי אויס פאַר זעהר ווילד, און וואָלטען זיי אויסגעזוכט פאַר פערשטענדיג, ווען זיי וואָלטען מעהר דירעקט געפיהלט, מעהר און אויסשליסליך די פעראַנטוואָרטליכקייט וואָס ליגט אויף זיי צוליב זייער אייגענער שטעלונג.

דאָס הייסט אָבער נאָך נישט, אַז מיר זאָלען איבערגעבען אונזערע פערבינדעטע, אָהן שום קאָנטראָל, אונטער דעם דייטשען דרוק. אָבער מיר האָבען אַן אינטערעס צו זאָגען אָפען, און דער אייראָפּעאישער שלום וואָלט דערפון געווינען, פּונקט אַזוי ווי מיר: פראַנקרייך קען נישט מעהר זיך געפינען אין דער לאַגע פון אַ מעגליכער מלחמה מיט דייטשלאַנד. אויב אַ דערנעהנטערונג איז מעגליך, וועט אונזער לאַנד נישט פערשטעהען, אַז דאָס איז געוואָרען אוממעגליך, נישט צוליב די דייטשע פאָדערונגען צו פראַנקרייך, נאָר צוליב דער איבערגעטריבענער נישט־נאָכגיביגקייט פון די יונגע פעלקער די איינציגע איבעריגענס, וואָס האָבען אין ענטגילטיגען רעזולטאַט געווינען פון דער לעצטער מלחמה.

מיר זענען דאָ נישט צו דערלאָזען צו [illegible] איך, אונזיכיגע אויפגאַבען, אָבער נישט בכדי איך אויפצומונטערן צו אַ שטאָלצער אָפּוואַרפונג פון יעדער דיסקוסיע. ווייל מיר ווייסען, ליידער, אַז דער דאָזיגער שטאָלץ, וועט זיך ווידער פערוואַנדלען אין איבערגעטריבענער לייכטקייט, אויב אויך מיר וועלען אָנהייבען צו פּרעדיגען די פּרינציפּען פון „היילי־גען עגאָאיזם“.

אין אַלגעמיין קענען מיר מיט איין וואָרט פעסטשטעלען, אַז דאָס רוב איינע־ליכע מחלוקות אין אייראָפּאַ, וואָס ווייזען זיך אויס נישט אויסצוגלייכען, און וועלכע קענען דערפיהרען צו אַ קאַטאַסטראָפע, — וועט מען קענען אויף אַן אומערוואַרטעט לייכטען אופן ערלעדיגען אין דעם טאָג, אין וועלכען די פעראינטערעסירטע, אַנשטאָט צו בויען אויף דער פראַנצויזיש־דייטשען אַנטאַגאָניזם, וועלען זיך מוזען רעכענען מיט זייער געמיינזאַמער אַנשויאונג.

א סוף צו דער ארבייטסלאזיגקייט...

בעקאנטער יודישער טוער אין בעלגיען ארויסגעטרעטען מיט א סענסא־ציאנעלען פלאן, וואס ווערט בעטראכט דורך דער רעגירונג

איצט דער קריזיס אין בעלגיען האט זיך גע־שטארקט, זינט ער איז געווארען ביי אונז אזוי פיהלבאר, אז מען קאן זיך שוין מיט איהם כמעט קיין עצה נישט געבען, — איז דער „פלאן" פון פראפ. מאקס גאטשאלק אייגענטליך שוין דער צווייטער יודישער פלאן געגען קריזיס.

דער ערשטער פלאן, ווי אזוי צו מאכען א סוף צום קריזיס, האט אויך געהאט געמאכט א יודישער געלערנטער און יודישער כלל־טוער — פראפעסאר הערבערט ספייער, איינער פון די גרעסטע בעלגישע געלערנטע.

מיט פראפ. ספייערס פלאן האט זיך דאן, מיט א יאהר־אנדערהאלבען צוריק, געהאט געטומלט א וועלט: עס האט וועגען איהם געהערט מיט אנערקענונג עמיל וואנדערוועלדע, דער בערוהמ־טער פיהרער פון די בעלגישע סאציאליסטען — נישט געקוקט דערויף, וואס ספייער איז א ליבע־ראל; און נישט מיט ווייניג התפעלות האט בע־טראכט דעם פלאן — כאטש שוין מיט א ווייטער [illegible] פערשיעדענע פונקטען — דער טעארע־טישער ארגאן פון די קאטאליקען „רעקס". און איך דערמאהן זיך, אז איך האב דאן געלייענט גאר א סך פריינדליכע אפרופען וועגען ספייערס פלאן.

אבער — ווייזט אויס, אז לויבען די „גרעסטע המבטאגים" אין א פלאן, דער עיקר אין עקאנאמישע פראגען, איז איינס, און אנבעהמען איהם אלס באזיס פאר א ווירטשאפטליכער טעטיגקייט, איז א צווייטע זאך: ווארום ספייערס פלאן איז „איינ־געזאלצען" נאך גיכער ווי עס האט געדויערט זיין „אויפשיינען"; ער איז אראפ פון דער דיסקוסיאנס ארענע ביי די עקאנאמיסטען און די אלע אנדערע, וואס זוכען צו „ראטעווען" דאס פאלק אין בעל־גיען און —

ס'איז שטיל געווארען.

צוביסלעך האט מען פערגעסען דעם יודישען פראפעסאר, צוזאמען מיט זיין פלאן...

* * *

איצט האלטען מיר שוין ב״ה ביי א צווייטען יו־דישען פלאן אין בעלגיען.

אבער דאסמאל — אזוי קומט מיר פאר — איז עס א פיל ערנסטערע זאך, ווי דער אמאליגער פלאן פונ'ם פראפ. ספייער. — ווארום קודם כל, כאפט זיך מאקס גאטשאלק, דער נייער פלאן־געבער, כלל נישט צו אזא גרויסער אויפגאבע ווי לייזען דעם קריזיס בכלל: פאר אזא זשעני האלט ער זיך נישט, כאטש ער איז א בערוהמטער עקאנאמיסט, בעת פראפ. ספייער איז בלויז א יוריסט...

פראפ. גאטשאלק ווי געזאגט, פערמעסט זיך נישט צו אזעלכע גרויסע זאכען: ער בעגנוגט זיך מיט איין „קלייניגקייט", וואס, אגב, געהט דאס אריין אין זיין קאמפעטענץ: די ארבייטסלאזיג־קייט. גאטשאלק האט נעמליך א פלאן ווי אזוי צו לינדערען אין א בעדייטענדיגער מאס די ארבייטס־לאזיגקייט, וואס מאכט איצט א תל פון דעם ריי־כען בעלגיען.

„לינדערען די ארבייטסלאזיגקייט" — דאס איז שוין עפעס אנדערש, ווי „אראפברענגען משיח'ן" ד. ה. א סוף צו מאכען צום קריזיס. — דאס זענען ערנסטע דברים — און די גאנצע בעלגישע עפענט־ליכקייט הערט זיך טאקע צו מיט ערנסט צו דעם האזיגען פארשלאג...

(קארעספאנדענץ פון אנטווערפען)

ווי געזאגט, איז פראפ. גאטשאלק, וועלכער איז אונז יודען זעהר באהענט, — ער איז איינער פון די ווייניגע בעלגישע „יאהודים" (ער איז אן אייניקעל פון פראנץ פיליפסאן), וואס האט גע־פונען א וועג צום מזרח־יודענטום און ארבייט זייער איבערגעגעבען פאר יודישע אינטערעסען — איי־נער פון די קאמפעטענטסטע מענשען אין ארבייטס־פראגען. שוין יאהרען ווי ער איז דער בעלגישער פארשטעהער אין'ם זשענעווער אינטערנאציאנאלען ארבייטס־אמט, איז שוין געווען בעלגישער רעגי־רונגס־קאמיסאר צום קאמף געגען ארבייטסלאזיג־קייט, א פאסטען, וואס איז אין דער מדרגה פון א מיניסטער, און נאך איצט איז ער אן אנגעזע־העהנער מיטגליד פון דעם רעגירונגס־קאמיטעט צום קאמף געגען קריזיס.

אחוץ דעם, איז פראפ. גאטשאלק, וואס איז שוין מעהרערע מאל אויסגעצייכענט געווארען פון דעם קעניג פאר זיינע אויפטוען, דער לייטער פון דעם בערוהמטען בריסעלער אינסטיטוט פאר סא־ציאלאגישע שטודיען „סאלווער".

און דאס אינטערעסאנטסטע איז דער גאנצער מעשה מיט זיין פלאן צו בעקעמפען די ארבייטס־לאזיגקייט איז, וואס זיין בראשור וועגען דער פרא־גע — די הייסט: „דאס צוריקברענגען די אר־בייטסלאזע צו דער ארבייט" — איז געשריבען גע־ווארען צוליב אן אויפפאדערונג פון דעם „קאמי־טע סענטראל אינדוסטריעל", די מעכטיגע בעל־גישע אינדוסטריעלער־ארגאניזאציע, וואס קאנ־טראלירט דעם גרעסטען טייל פון די בעלגישע פא־בריקען.

דער „קאמיטע סענטראל אינדוסטריעל" האט זיך נעמליך געווענדעט צו פראפ. גאטשאלק מיט דער ביטע צו געבען זיי א פלאן ווי אזוי צו בעקעמ־פען די ארבייטסלאזיגקייט. דערויף האט גאטשאלק אנגעשריבען די דאזיגע בראשור.

דער אינדוסטריעלער־פערבאנד האט די בראשור ארויסגעגעבען — אבער מיט בעמערקונגען: אז ער איז נישט אינגאנצען מסכים מיט דער איינ־שטעלונג פון גאטשאלק'ן, כאטש דער גרעסטער טייל פון זיינע עצות זענען אינטערעסאנט... דאס בעדארף מען זיך מערקען, וואס גאטשאלק האט זיך נישט ארויסגעזאגט לטובת די אינדוסטריעלער — נאר בעטראכט דעם ענין ריין אביעקטיוו און געקומען צו אזעלכע אויספיהרען, וואס זענען אינגאנצען נישט צום הארצען די פאבריקאנטען...

דערפאר אבער איז שוין היינטיגע וואך ארויס דער סאציאליסטישער „פעפל" מיט א ווארימער בעגריסונג פאר גאטשאלק'ס אביעקטיוויטעט — און עצה'ט טאקע דער רעגירונג אנצונעמען גאט־שאלק'ס פלאן...

איך וויל זיך נישט אריינלאזען דא אין דעם עצם אינהאלט פון גאטשאלק'ס בראשור, און אנ־אליז פון זיינע פלענער. — דאס האט שוין צו טאן מיט עקאנאמיע. — איך וויל בלויז, דרך אגב, פערצייכענען, אז גאטשאלק ווייזט אין דער ברא־שור אויף מיט ציפערען, אז די רדיפות אויף אויס־לענדישע ארבייטער העלפען גארנישט צו לייזען די ארבייטסלאזיגקייט; פערקעהרט. די פערערגערונג נאר די לאגע און ער עצה'ט טאקע נישט צו פערטרייבען די אויסלענדישע ארבייטער.

* * *

שוין איצט זעהט אויס, אז פראפ. גאטשאלק'ס פלאן וועט האבען מעהר מזל, ווי אמאל דער פלאן ספייער. ער איז מעהר זאכליך, קאנקרעט — און ער טראגט טאקע אויף זיך דעם חותם פון א פאכ־מאן.

איבעריג צו זאגען, אז מיר יודען, פון איין זייט, וואלטען געווען צופרידען, ווען עס געלינגט א בעלגישען יוד — אויך דערצו אזא ווארימען יוד ווי עס איז מאקס גאטשאלק — צו לינדערען די ארבייטסלאזיגקייט אין בעלגיען...

ווי עס זאל אבער נישט זיין, די־ווייל טומלט זיך ביי אונז מיט גאטשאלק'ס בראשור — און דאס אליין איז שוין אויך א שטיקעל סאטיספאקציע.

אבכערוזער.

עקזעקוטיוו־מיטגליד בערל לאקער וועגן דער איינהייט פון דער ציוניסטישער ארגאניז. און נויטווענדיגקייט פון דיסציפלין

לאנדאן (יט״א) אויף א ספעציעלער זיצונג פון שקל־קאמיטעט, וואס איז דא פארגעקומען אונ־טער'ן פארזיץ פון הערן גאלדבלום, האט דער עק־זעקוטיוו־מיטגליד פון דער יודישער אגענץ ה' בערל לאקער געהאלטען א רעדע וועגען דער נויטווענ־דיגקייט פון א פעסטער איינהייט פון דער ציוניס־טישער ארגאניזאציע.

עס איז קלאר — האט ערקלערט בערל לאקער — אז אין דעם ציוניזם קענען נישט אויסגעמיטען ווערען קיין מיינונגס־פערשידענהייטען. אמאל זע־נען מיר געווען איינהייטליך אין דעם מאמענט, ווען עס איז געשטעלט געווארען די פראגע, צי קען זיין א ציוניזם אהן ארץ־ישראל. היינט זענען די בעדינגונגען גאנץ אנדערע. די איינהייט פון ציו־ניזם מוז זיין א הייליגער פרינציפ פאר אלע ציו־ניסטען, ווייל עס איז קלאר, דאס א נישט איינהייט־ליכע ציוניסטישע ארגאניזאציע קען נישט פיהרען קיין איינהייטליכע ציוניסטישע פאליטיק לגבי דער מאנדאט־מאכט. דאס יודישע פאלק קען נישט ארויס־שיקען צו דער מאנדאטען־מאכט קיין פערשידענע דעלעגאציעס. מען קען זיך דאך נישט פארשטעלען א מלוכה־מאכט מיט פערשידענע רעגירונגען. אויב עס ווערט בעשאפען א קאנטער־רעגירונג, בעדייט דאס בירגער־קריג. אזא צושטאנד קען נישט לעגא־ליזירט ווערען. די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האט גענומען אויף זיך די שווערע אויפגאבע צו מאכען שלום אין דער בעוועגונג. מען דארף געדענקען, אז יודען זענען נאך נישט קיין פאלק, וואס בעד־זיצט מלוכה־מאכט.

די ציוניסטישע בעוועגונג איז געווארען אן אינטערנאציאנאל־אנערקענטע מאכט, וואס ווערט בעטראכט דורך דעם פעלקער־בונד, מאנדאט־מאכט און אלע רעגירונגען אלס רעפרעזענטאנץ פון דעם יודישען פאלק.

דער זין פון מאנדאט איז, אז דאס יודישע פאלק האט ענדליך בעקומען אבערהערשאפט, דורך וועלכער עס קען ארויסטרעטען פאר דער אלוועלט־ליכער עפענטליכקייט. נישט יעדער קען זיך ווענדען צו דער מאנדאט־מאכט און רעדען אין נאמען פון יודישען פאלק. עס איז דורכגעמאכט געווארען א לאנגער וועג אין דער דערגרייכונג פון דער אינ־טערנאציאנאלער אנערקענונג, פון דעם ערשטען ציוניסטישען קאנגרעס ביז דער באלפור־דעקלא־ראציע.

דאס יודישע פאלק האט דאס רעכט ארויס־צושטעלען פאדערונגען צו דער וועלט צוליב דער היסטארישער אנערקענטער פערבינדונג מיט א״י. הערצל האט געשאפען די בעדינגונגען, וועלכע האבען געפיהרט דערצו, אז דאס יודישע פאלק ווערט אויסגעהערט דורך די רעגירונגען אויף דער גאנצער וועלט. דאס דאזיגע רעכט מוז אבער ערווארבען ווע־רען יעדען טאג און מען טאר זיך דערמיט נישט שפילען. ציוניזם איז די איינציגע ארגאניזאציע, וואס שטיצט זיך אויף א פריוויליגער באזע און אזא מאכט. די דאזיגע אינטערנאציאנאלע פאזיציע איז אנערקענט אלס מלוכה־מאכט מיט די רעכט און איז פערבונדען מיט א בעזונדערס גרויסער פער־אנטווארטליכקייט.

שוועריגקייטען ביים רעאליזירען דעם פראיעקט

צו שאפען א צענטראלע באהן־סטאציע ביי תל־אביב

ירושלים. ווי עס טיילט מיט די היינטיגע ארא־בישע פרעסע, זאל האבען בטל געווארען דער פלאן וועגען איבערטראגען די צענטראלע באהן־סטאציע פון לוד קיין תל־אביב.

ווי מיר דערוויסען זיך, איז פריהצייטיג צו רעדען וועגען אויפגעבען דעם פלאן פון אויפ־שטעלען אין תל־אביב א צענטראלע באהן־סטאציע, וואס וועט פערבינדען תל־אביב דירעקט מיט חיפה און נישט דורך דער באהן־סטאציע לוד, ווי דאס איז געווען ביז איצט. דער דאזיגער פלאן איז אונטערשטיצט געווארען דורך דעם בריטישען עקס־פערט פאר באהן־ענינים סיר פיליפס פאל, וועל־כער האט מיט א קורצער צייט צוריק בעזוכט ארץ ישראל. עס האבען זיך בלויז ארויסגעשטעלט גע־וויסע פינאנציעלע שוועריגקייטען ביים פערווירק־ליכען דעם דאזיגען פלאן. עס שטעלט זיך ארויס, אז דאס שאפען די צענטראלע באהן־סטאציע אין דער סביבה פון תל־אביב איז פערבונדען מיט זעהר גרויסע הוצאות, בעזונדערס דאס פערשאפען דעם געהעריגען באדען, וואס איז נויטיג פאר דער נייער באהן־סטאציע.

הגם די ארץ־ישראל'דיגע רעגירונג האט אין איהר קאסע גרויסע רעזערווען, וואס דערגרייכען שוין העכער 4 און א האלב מיליאן פונט, פון דעם עודף אין דער הכנסה איבער די הוצאות, וויל די רע־גירונג אבער נישט אנריהרען דאס דאזיגע געלד, ווייל זי וויל אנזאמלען אין איהר קאסע א רעזערוו, וואס זאל דערגרייכען ביז צום סכום פון א פולען יעהרליכען בודזשעט. דער דאזיגער אומשטאנד בעש־ווערט די רעאליזירונג פון דעם פראיעקט וועגען שאפען א צענטראלע באהן־סטאציע אין תל־אביב. דאך אבער קאן מען נישט רעדען וועגען דעם, אז דער דאזיגער פראיעקט איז אינגאנצען בטל גע־ווארען.

(פאלקאר)

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל־ארצט פאר מענער־שוואכע־בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אווענר.
זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פרייזען

די אטאקע אויף יודישע מארק־הענדלערס

די פראבלעמען פון יודישער מלאכה און פון יודישען האנדעל אין פוילען זענען צוויי בעזונדערע פאליוסן. קעמפען פארן יודישען האנדעל הייסט פערטיידיגען אלטע פאזיציעס און קעמפען פאר יו־דישער מלאכה הייסט זוכען נייע פאזיציעס פאר יע־נע יודען, וואס זענען פון די אלטע פאזיציעס א־רויסגעשטויסען געווארען.

מ'קען מיינען, אז אפהיטען אלטע איז גרינגער ווי געפינען נייע. אינדער'אמת'ן אבער איז דער יודישער האנדעל געווארען לעצטענס גרוים אין די אויגען און ער דינט פאר א ציל־ברעט פון פל'ערליי בעשיסונגען, ווייל ווי קליין און נישטיג די דאזיגע הכנסה איז, פערגינט מען איהר אונז פארט נישט און מ'בעלאגערט איהר פון אלע זייטען, צוצונעה־מען איהר ביי אונז.

און אט דערוויסען מיר זיך וועגען אנ'אטאקע אויף די יודישע גראשענדיגע פרנסות אויף די ירי־דים און מערק. מ'מוז דא שון בעמערקען, אז קיין שום גזירה ספעציעל געגען יודען עקזיסטירט נישט. אין פוילען זענען בכלל נישטא קיין בעזונדערע יודישע געזעצען, ווי ס'זענען געווען, למשל, אין דער צארישער רוסלאנד' און אלע בע־גרעניצונגען בנוגע די מערק זענען חל אויך אויף כשר'ע פאליאקען. אבער קודב כל זענען דאך 99 פראצענט מארק־הענדלערס יודען. וועט דאך דער קלאפ ממילא מוזען טרעפען יודען. שנית וועט א פאליאק גיכער קענען, ווי ס'פאדערט דער געזעץ־פראיעקט, אויסהאלטען דעם עקזאמען אויף פויליש, ווי א יוד. און דער עיקר קען מען מיט זיכערקייט פארויסזאגען, אז ביים בעשטימען דעם געשוואוירענעם פערמיטלער, וועט מען צו א קריסט האבען מעהר צוטרוי, נישט אפיציעל דערפאר, ווייל ער איז א קריסט, חלילה, נאר צוליב פערשידענע אנ־דערע קוואליפיקאציעס, ווי למשל, מלחמה־אינוואלי־דענטום, אדער לעגיאנען־דינסט, צי נאהענטקייט צו דער סאנאציע וכדומה.

וועגען דער דאזיגער שווערער סכנה, ווארנט אונז די יט״א וועלכע האט נאך אויפגעקלערען מכוח דעם, זיך געווענדעט צו גיטערמאנס „צעקאבע"; מיר קענען זיך פארשטעלען אז די מעשה איז פאר־געקומען פערקעהרט, געווענדט זיך האט דער „צע־קאבע" צו יט״א און דא זעהן מיר, אז די „פארטיי גיטערמאן" פערנעהמט זיך אויף א ווי־טערער מעטע, ווי די מלאכה־פראבלעם. „זי" וויל אויך טראכטען מכוח דער האנדעל־פראגע ביי יו־דען אין פוילען. און הגם דער געזעץ־פראיעקט האט זיך בעוויזען מיט א חודש צוריק, און הגם די קלא־פעדיגע סטאטיסטישע ידיעות וועגען דעם שטעטעל־שען האנדעל, האט דער „צעקאבע" שון אוודאי נישט פון נעכטען, פונדעסטוועגען האט מען מיט'ן פערעפענטליכען די ווארעניש אפגעווארט ביז איצט עפעס ווי בכיוון ביז נאך דער סיים־דיסקוסיע, כדי די יודישע דעפוטאטען זאלען זיך קאמפראמיטירען דורך נישט רעאגירען אויף אזא שוידערליכען אקט פון ארויסשטויסונג. ..

די ידיעה גופא מוז ארויסרופען ביי אונז א טראגי־שען שמייכעל, מיט א שפענדעל וועט מען דעם ים נישט פערשטאפען, און מיט א געזעץ פראיעקט וועט מען דעם סדר העולם נישט איבערדרייען, ס'קען בלויז זיין אז צו דער קייט פון פערמיטלערס וועט צוקומען נאך איין רינגעלע — דער „געשוואוירע־נער" מעקלער מיט די 5000 גילדען קויציע, וועל־כער וועט מסתם איינער אליין וועלען פערדינען מעהר, ווי אלע יודישע מעקלערס צוזאמען, און ער וועט עס זיין די פיאווקע אויפן רוקען פונם יודי־שען קליינעם האנדעל, אבער פון דער יודישער מבינות און פון דער יודישער פאכמענישקייט, אין אפשליסען מסחרים וועט מען זיך אזוי גיך נאך נישט קענען בעפרייען.

פונדעסטוועגען וואלט געווען דער גרעסטער פערברעך צו באגאטעליזירען די דאזיגע שרעקליכע סכנה און נישט אנצונעמען אלע מעגליכסטע מיט־לען קעגען איהר פערווירקליכונג.

ס'מוז אויפגעקלערט ווערען אין די געהעריגע אינסטאנצען אז אזא מין פראקטיק שטימט להלוטין נישט מיט דער טעאריע פון גלייכקייט, וואס ווערט פראקלאמירט ביי אלע געלעגענהייטען דורך די העכ־סטע רעגירונגס־פאקטארען, ווי למשל, טאקע נעכ־טען דורכן אינערן־מיניסטער קאשטשאלקאווסקי אין זיין סיים רעדע, מ'קען נישט יוצא זיין פארן פרינ־ציפ פון גלייכקייט, ווען מ'פיהרט אדורך א געזעץ וואס נעהמט צו פרנסה ביי איין טייל בירגערס און גיט עס אוועק אנ'אנדערען טייל. אויף א ריי געבי־טען איז עס שוין ביז איצט פערווירקליכט געווארען אין לאנד און דערפון נישט בעסער געווארען, דער קריזיס האט זיך נישט פערקלענערט נאר יודען זע־נען רואינירט געווארען.

א כאראקטעריסטישער בלימעל אינם דאזיגען בו־קעט איז די ידיעה וועגען דעם מבול פון פאמעראנ־צען אין גדיניע, ווייל ס'האט זך שוין דארט אריינ־געמישט דער קאנצעסאנירטער מעקלער, וועלכער האט בלוז ארויסגעשלעפט ביי יודען איבריגע טוי־זענטער און פאראליזירט דעם גאנצען מסחר.

ס'זענען אבער געבליבען א סך געביטען וואו די הארטע האנט פון די „רעפארמען" האט דערוויל נישט דערגרייכט, שוין־זשע וועט מען גארנישט ווי־סען פון קיין גרעניץ און אפשטעל?

אין כלל גערעדט ווייס מען שוין אז דער יודי־שער האנדעל ווערט אונטערגעשוועגקט מוז מען זיך ראטעווען אויף דער קעמפע פון מלאכה, אדער גאר עמיגרירען, אין אנ'אנדער לאנד. פראקטיש אבער איז איטליכע נייע אטאקע אויפן יודישען האנדעל ווייטאגדיג און בלוטיג און מיד מוזען איהר אפ־קלאפען מיט פולער ענטשיידענקייט.

און אויב ס'וועט זיך נישט איינגעבען צו ראטע־ווען די פאזיציע, אויף וועלכער מ'האט שוין געוואר־פען אנ'אויג, וועלען מיר אפשר כאטש אפהאלטען פון ווייטערדיגע אטאקעס.

טרויעריג איז נאר, וואס ס'איז נישטא קיין פאר־טיי, אויפצונעמען דעם דאזיגען אפוועהר־קאמף. און איין מענש מוז זיך פערוואנדלען אין א פאר־טיי ...

פ. ס.

סער אל־יפאנט. ארגענטינע. אוגאנדא

(פון דער סעריע: אַ טעריטאָריע אָדער די טעריטאָריע)

פון ד״ר ש. גוטמאַן

3

גראָד איז אין יענער צייט אין ענגלאנד גופא גע־וועז א געוויסע בעוועגונג פאר׳ן געדאנק פון א יודי־שער מדינה אין א״י. וואָס האָט זיך אויסגעדריקט אין דער גרעסטער צייטונג אין לאָנדאָן, פון יענער צייט ביז אויף היינט צו טאָג, דער ״טיימס״, וואו ס׳גיט איפער נחום סאָקאָלאָוו, ס׳זענען געדרוקט ארטיקלען וועגן דעם ענין אין זעהר א ווארימען און אויפריכטיגען טאָן.

די שטימונג דערצו האָט זיך אין דער קריסטלי־כער וועלט געשאפען, צוליב דער בעפרייאונג פון די באלקאן־פעלקער, ווי גריכענלאנד, בולגאריע און רו־מעניע, וואָס איז אויסגעפאלען ארום יענע יאָהרען.

אָבער, דעמאָלט אין די פופציגער און זעכציגער יאָהרען, פון פאָריגען יאָהרהונדערט, זענען ביי די מערב יודען געלעגען גאָר אנדערע אידעען אין קאָפּ ווי: עמאנסיפאציע און אסימילאציע.

פון נישט־יודען איז נאָך צו דערמאָנען דעם טע־ריטאָריאליסט פאר ארץ ישראל, דעם אוהב ישראל סער לאורענס אליפאנט, א. נ. „די לאנד פון גלעד״ (1879 י.) לייגט ער פאר דעם טערקישען סולטאן, אוועקצוגעבען יודען גליל און דעם עבר הירדן וועל־כע זענען צוגעפאסט פאר לאנדווירטשאפט, צו שא־פען דאָרט א יודישע נאציאָנאל־אויטאָנאָמע טעריטאָריע.

ער האלט אויף דעם אופן הויבען איהר עקאָנאָ־מישען צושטאנד, ווייל די יודען זענען גענוג רייך, און ענערגיעפול, צו אזא זאך, ער בעזוכט די דער־מאָנטע פראָווינצען פאָהרט אליין צום סולטאן מיט א השתדלות, וועגען דעם — ס׳העלפט איהם דערין אפילו דער ענגלישער באָטשאפטער אין קאָנסטאנ־טינאָפּאָל. אָבער אלע זיינע בעמיהונגען און פראָטעק־ציעס, וואָס ער האָט געהאט פון דער זייט פון דער דיפּלאָמאטיע און אפילו — דאָס אזוי בעזונדערס כאראקטעריסטישע פאר יענער צייט — דער הסכם פון דער אראבישער בעפעלקערונג אין א״י, מצרים און סיריע, האָבען זיך נישט איינגעגעבען. גראָד דאָס האָט ארויסגערופען א חשד אין דער פּאָרטאָ (טער־קישע רעגירונג) און זיין פלאַן איז אָפּגעוואָרפען גע־וואָרען.

ער אליין אבער, זאָגט זיך נישט אָפּ דערפון, בלייבט וואוינען אין חיפה (א״י) זיינע לעצטע צוויי לעבן־יאָהרען, אינטערעסירט זיך שטארק מיט דער חיבת ציון בעוועגונג, וואָס האָט זיך לערך אין יע־נער צייט אָנגעהויבען, העלפט אפילו צו די זיך ניי גרינדענדיגע יודישע קאָלאָניעס מיט געלד־אונטער־שטיצונג.

דער געדאנק פון טעריטאָריאליזם בעקומט פלייש און בלוט, אין די 80גער יאָהרען צוליב די פּאָגראָ־מען אין רוסלאנד.

ס׳ווערט דערוועקט דער געדאנק פון חבת ציון וועלכע האָט דעם צוועק צו קאָלאָניזירען פאלעסטי־נע דורך יודען־ערד ארבייטער. דער טעאָרעטיקער דערפון, איז דער בעריהמטער דר. לעאָן פינסקער, אין זיין „אויטאָעמאנסיפאציע״ איז ער לכתחילה אפילו נישט קיין פאלעסטיניסטישער טעריטאָריא־ליסט, ערשט מיט דער צייט ווערט ביי איהם ענטוויי־קעלט זיין ציון געדאנק, און ער קומט צום בעשלוס אז די טעריטאָריע וואָס איז נויטיג פאר דער יודי־שער אליין־עמאנסיפאציע דאַרף זיין נישט קיין אנ־דערע ווי ארץ ישראל.

גלייכצייטיג אָדער אביסעל שפעטער (1892) בע־וויזט זיך אויך א טעריטאָריאליסט פון א גרויסען פערנעהם אבער אָהן פּאָליטישע און נאציאָנאלע אס־פּיראציעס, צו געפינען א טעריטאָריע פאר יודען — דער באראָן מאָריץ דע הירש.

מ. הירש, איז נישט צוגעשטאנען צו דער חיבת ציון בעוועגונג, און אפילו שפעטער נישט צום ציו־ניזם. ווען דר. הערצל האָט מיט איהם אונטערהאנ־דעלט וועגען דעם, ער איז געוועזען נישט מעהר ווי א פילאנטראָפּ.

ער קויפט אָפּ אין די ניינציגער יאָהרען פון פ. יאָר ה. אין ארגענטינע אזש ביז קרוב 6 מיליאָן אקער ערד און לויט׳ן פלאַן פון זיין דירעקטאָר ארנאָלד אור־אייט, האָט מען דאָרט גערעכנט בעזעצען 3 מיט א האלב מיליאָן יודען אין משך פון 25 יאָהר. אבער די דירעקטאָרען וואָס האָבען געדארפט אויספיהרען דעם ווילען פון באראָן זענען געוועזען נישט איניג דערין. אזוי האָבען, למשל, פראָפ. לעווענאטל און קאָלאָנעל גאָלדשמידט, געהאלטען פאר צענטראליזא־ציע פון דער קאָלאָניזירונג, כדי זיי זאָלען קענען נאציאָנאל און רעליגיעז זיך אויסלעבען, די אנדערע אקעגען־זשע, זענען געוועזען פאר דעצענטראליזאציע.

דעריבער איז לסוף ארויסגעקומען דערפון דאָס אז אין ארגענטינע וואָס האָט איינגעשלונגען אזויפיל שווערע מיליאָנען געפינען זיך אין די קאָלאָניעס פון מאָזעסוועל, מאָריצוועל, א קלארא א.אנד. נישט מער ווי 39000 קאָלאָניסטען, דערפון 29000 לאנדוויר־טען אין משך פון אזש 42 יאָהר ארבייט.

אויך דער גרינדער און פאָטער פון פּאָליטישען ציוניזם דר. ט. הערצל, איבערלעבענדיג זיין אינער־ליכען איבערברוך פון אנ׳אסימילירטען יודען ביז צום פיהרער פון נאציאָנאלען יודענטום פאר עק־סעלאנס, איז געוועזען תחילת א טעריטאָריאליסט, אין זיין ערשטען מאניפעסט, דעם „יודענשטאט״ און ערשט אויפן באזעלער ציוניסטען קאָנגרעס, צוציהענ־דיג אלע חובבי ציון, צום פּאָליטישען ציוניזם, ווערט קלאָר פעסטגעשטעלט דאָס פּראָגראם, אז די טערי־טאָריע איז „ארץ ישראל און די שכנותדיגע לענ־דער״ — ווי ס׳שטייט אין ערשטען פונקט פון דער בעקאנטער „באזעלער פּראָגראם״.

דער הויפט געדאנק פון דר. הערצל איז געווען, נישט סתם קאָלאָניזירען ארץ ישראל, אָדער פערנעה מען זיך מיט קליין קאָלאָניזאציע ווי די „חובבי־ציון״ האָבען עס געטון, נאָר שאפען פריהער פּאָ־ליטישע און עפענטליכע רעכט פאר אמתער גרויסער קאָלאָניזאציע, אלס א יודישע נאציאָנאלע „עפענט ליך־רעכטליכע״ געזיכערטע היים.

צו דעם צוועק ווערט אויפן 2טען קאָנגרעס גע־גרינדעט א פינאנץ־אינסטיטוט א. נ. קאָלאָניאל־באנק, און אויפן 5טען קאָנגרעס דער נאציאָנאל־פאָנד (קרן קימת לישראל) צו באָדען אויסלייזונג.

אזוי איז עס געגאנגען ביז׳ן זעקסטען קאָנגרעס (1903 י.)

די צייט פון צווישען די קאָנגרעסען פלעגט הערצל אויסנוצען פאר פּאָליטישע אונטערהאנדלונ־גען מיט פערשידענע רעגירונגען, בעזונדערס מיטן טערקישען סולטאן, וועגען אויפריכטען א יודישע נאציאָנאלע היים אין א״י, און קריגען א „טשאר־טער״.

ווען די השתדלותן האָבען זיך אבער נישט איינ־געגעבען בעקומענדיג פון סולטאן אנ׳אָפּזאָג, און פון דער צווייטער זייט, ווען די רדיפות און צרות פון יודען אין רוסלאנד האָבען שוין קיין ברעג נישט גע־האט, איז אויפגעקומען ווידער דער טעריטאָריאליס־טישער געדאנק ביי דר. הערצל, חוץ א״י, — ער האָט זיך אָפּגעשטעלט אויף דער טעריטאָריע — א ו ג א נ ד א.

די וואָס האָבען אנטיילגענומען אין 6טען ציו־ניסטישען קאָנגרעס, צווישען זיי דער שרייבער פון די שורות — געדענקען גאנץ גוט, ווי די מקורבים ארום הערצלען האָבען זיך ארומגעטראָגען מיט אָט דעם „סוד״.

אין זיין עפענונג־רעדע האָט הערצל שוין אָנגע־וואונקען דערויף אבער נישט אינגאנצען דערזאָגט. אלע אָנוועזענדיגע האָבען זיך געוואונדערט וואָס אויפן וואנט נעבען דער רעדנער טריבונע איז גע־האָנגען א געאָגראפישע קארטע פון... אוגאנדע. ערשט די רעדע, וואָס הערצל האָט געהאלטען נאָך מאקס נאָרדוי, האָט קלאָר געמאכט די זאך. ער האָט געזאָגט אנ׳ערך אָט־וואָס:

היות די לאגע פון יודען אין דער וועלט, בעזונ־דערס אין דער צארישער רוסלאנד, איז אומדערטרעג־ליך, און ס׳מוז קומען א באלדיגע הילף׳ און פון דער אנדערער זייט איז מען אין די אונטערהאנדלונ־גען מיט דער טערקישער רעגירונג געקומען צו אנ אייזערנער וואנט, איז אין דער עת צרה ווי געוואונ־שען דער פארשלאג פון איהר מאיעסטעט דער ענג־לישער רעגירונג, וועלכע ווילינט איין צו געבען א טשארטער פאר יודישער קאָלאָניזאציע אין אוגאנ־דע, א לאנד, וואָס ליגט אין דעם דרום אפריקאנישען עקוואטאָריאלען פאס.

ועד-הלאומי פאדערט פון דער רעגירונג

אויסצוהאלטען די יודישע רעליגיעזע בתי-דין אין א״י

די מאנדאט-קאמיסיע פון דעם פעלקער-בונד האט אנערקענט די גערעכ־טיגקייט פון דער ראזיגער פאדערונג

ירושלים. אין צוזאמענהאנג מיט דער בעאר־ביטונג פון דעם בודזשעט פון דער ארץ־ישראל׳דיגער רעגירונג אויפ׳ן קומענדיגען פינאנץ־יאָהר, וואָס הויבט זיך אָן דעם 1־טען אפּריל, האָט דער ועד־לאומי זיך געווענדעט צו דער רעגירונג מיט דער פאָדערונג, צו בעשטימען א געהעריגען סכום אויף אויסצוהאלטען די יודישע רעליגיעזע בתי־דין, פונקט ווי דאָס איז איינגעפיהרט אין בעצוג צו די מוסול־מענישע רעליגיעזע בתי־דין.

ווי בעקאנט איז די פראגע וועגען אויסהאלטען דורך דער רעגירונג די יודישע רעליגיעזע בתי־דין אין ארץ־ישראל שוין געווען א געגענשטאנד פון פילמאָליגע ווענדונגען פון דעם ועד־לאומי צו דער רעגירונג. די דאָזיגע אלע ווענדונגען האָבען אָבער נישט געבראַכט צו קיין שום רעזולטאט. דאַן האָט דער ועד־לאומי זיך געווענדעט וועגען דעם צו דער מאנדאט־קאָמיסיע פון דעם פעלקער־בונד און די לעצטע האָט אנערקענט די גערעכטיגקייט פון דער פאָדערונג פון דעם ועד־לאומי. לויט דער פאָדערונג פון דעם ועד־לאומי, דאַרף די רעגירונג בעשטימען פאר די יודישע רעליגיעזע געריכטען, אין פער־העלטעניש צו דער צאָהל פון דער יודישער בעפעל־קערונג אין א״י, א סכום פון בערך 6,000 פונט יעהרליך. (פאלקאר)

ראדיא-ווינקעל

ראדיא-טעלעפאן אין אעראפלאן

ערשט נישט לאנג, אינגאנצען מיט דרייסיג יאָהר צוריק איז דער פליהער מיט זיין אעראפלאן געוועזען פולשטענדיג הילפלאָז לגבי דעם וועטער. ער איז געפלויגען, נישט וויסענדיג קיינמאָל, וואָס סערע ענדערונגען עס וועלען פארקומען אין דער אטמאָספערע. די לייטונג פון פליה־האפען האָט נישט געהאט קיין שום קאָנטאקט מיט׳ן אעראפלאן. אין פאל, ווען דער אעראפלאן איז נישט געקומען צופליהען אין דער בעשטימטער צייט, האָט מען גע־מוזט ווארטען, ביז ער וועט ענדליך קומען, אָדער מען האָט געמוזט ארויסשיקען א רעטונגס־עקספּע־דיציע אויפצוזוכען דעם פערפאלענעם פליהער.. די דאָזיגע לאגע איז׳ם פליה־וועזען האָט זיך גרינדליך געענדערט מיט׳ן מאָמענט, ווען עס איז ענטשטאנען די ראדיא־טעלעגראפישע פערבינדונג צווישען פלי־הער און ערד. די זיכערקייט פון פליהען איז מיט־אמאָל שטארק געשטיגען. דער רייזע־פלאַן פון די אעראפלאנען איז שוין איצט דורכגעפיהרט געוואָרען צו דער גרעסטער פינקטליכקייט. אָט ווי אזוי עס קומט פאר (לויט א סטענאָגראפישען פּראָטאָקאָל) דאָס ראדיא־טעלעפאנישע געשפרעך פון פליהער איז דער לופטען מיט׳ן פליה־האפען:

ה א פ ע ן: „דער הימעל איבער אונז איז אויף א הויך פון טויזענד מעטער אינגאנצען ריין אָהן וואלקענס. דער דרוק פון דער לופט — אביסעל ניעדריגער פון׳ם נארמאלען, אבער א שטענדיגער. איז משך פון א האלבער שעה איז נישט צו ערווא־רטען קיין שום ענדערונג אין וועטער. וואו געפינט איהר זיך איצט?״

פ ל י ה ע ר: „איך האָב שוין דורכגעמאכט 50 קילאָמעטער. איך פליה מיט א שנעלקייט פון 150 קילאָמעטער אין א שעה. ווי זעהט אויס דאָס וועטער אויף העלפט וועג?״

ה א פ ע ן: „דאָסזעלבע ווי ביי אונז. איהר גע־פינט זיך אנ׳ערך פינף קילאָמעטער ליבקס פון אייער קורס. אז איהר וועט זיין פינף קילאָמעטער פון האַ־פען וועלען מיר לאזען א גרעלע ליכט־ראקעטע״.

פ ל י ה ע ר: „איך קום אָן צו אייך פינקטליך 21.13.. לאָזט די ראקעטע 21.11 גלייך ארויף. וואו געפינט זיך דער אעראפלאן, וואָס איז ארויסגעפלוי־גען גלייך נאָך מיר?״

ה א פ ע ן: „ער געפינט זיך 70 מינוט הינטער אייך. דער אעראפלאן ווילדער, וואָס פליהט אייך אנט־קעגען קומט אָן אין האפען כמעט אין דער זעלבער צייט, וואָס איהר. מיר האָבען פעראָרדענט, אז אייער אעראפלאן וועט זיך אראָפּלאזען דער ערשטער. איהר געפינט זיך נאָהנט אלץ צו דרום פון אייער קורס, לערך פינף גראַד.״

אזעלכע געשפרעכען ווערען היינט געפיהרט מיט׳ן אעראפלאן אויף א שטרעקע פון 300 קילאָ־מעטער און דריי־פיר טויזענט מעטער די הויך.. די שטימע הערט דער פליהער אין זיין אעראפלאן זעהר דייטליך און הויך. ער דאַרף נישט אָנשטרענ־גען זיין קול ביים ענטפערען.

בעזונדערס וויכטיג איז דער פרט, אז די גאנצע ראדיא־אפּאראטור איז׳ם אעראפלאן ווערט געלאָזען איז גאנג אינגאנצען אויטאָמאטיש. עס איז גענוג בלויז א קוועטש צו־טון אין א קנעפּעל און, דער ראדיא־אפּאראט איז פערטיג. דאָס הער־טראָבעל און דער מיקראָפאָן זענען בעפעסטיגט צום היטעל פון׳ם פליהער, אזוי ארום זענען זיינע הענד אינגאנ־צען פריי און ער קאן זלייכצייטיג קירעווען מיט דער פליה־מאשין.

אויספליגען קיין פאלעסטינע
פון — .630 זל. אן
ארגאניזירט:
„ארביס" פיעטריקאָווער 18, טעל. 149-33
„ 65, „ 201-20

Dr.
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעמהט אן אין הויט- און ווענערישע
קראנקהייטען, מענער-שוועכע
נעמט־אָן פון 8–11 בייטאָג און פון 4–9 אָוונד.

דער סוד פון גליק

די פרוי איז איהר פערהייראטען לעבען

פון לואידזשי פיראנדעלא

פארוואָס קומען אזוי פיל חתונות ארויס אומ־געראָטען? פארוואָס ווערען אזוי פיל פאר־פאלקען מיר איינע פון די אנדערע נאָך א קורצען צוזאמ־מענלעבען? פארוואָס האלט די צאָהל פון גט׳ן אין וואקסען אין ענגלאנד און אמעריקא? פארוואָס גע־דויערט אזוי קורץ דאָס הייליגע גליק און פאר־וואָס הערען מיר היינט אזוי ווינציג פון איבער־געגעבענע פארלעך, וואָס דויער גאנץ־ לעבען זאָל זיין א שטענדיגער האָניג־חודש?

דאָס איז דערפאר וואָס מיר קאָנען מעהר נישט אָפּהיטען יענע גרויסע אמת וואָס רופט זיך אילוזיע. דאָס פערהייראטע לעבען וואָלט געדארפט זיין א שטענדיגע אילוזיע. גליקליכע הייראטען זע־נען נאָר יענע, אין וועלכע די אילוזיע דויערט אייביג און וואָס קאָן זיך בענייען דורך פסדר׳דיגע ווידערגעבורט, פונקט ווי די נאטור אליין האלט זיך אין איין בענייען.

א פרוי האָט ליב א מאַן נישט פאר דעם וואָס ער איז, נאָר פאר דעם וואָס זי מיינט, אז ער איז. אין איהרע אויגען קאָן אָט דער מאַן אויסזעהען ווי א העלד אָדער ווי אנ׳אויסערגעוועהנליכע פער־זענליכקייט, בשעת אין די אויגען פון אנדערע קאָן ער גאָר אויסזעהען ווי א גאנץ אנדערער מענש. פאר דעם, ווידער, וואָס זעהט זי ביידען, קאָן זי אויסזעהען אויסע געוועהנליך לעבע־ליך און איהר באַרישער פעראנטוואָרטליכקייט.

דאָס איינענע קאָן מען אויך זאָגען וועגען דעם מאַנ׳ס ליבע צו א פרוי. די פרוי וואָס א מאַן האָט ליב איז נישט דאָס וואָס איז דער ווירקליכקייט, נאָר דאָס וואָס ער ווינשט זיך, זי זאָל זיין. ער רעדט וועגען איהר שעהנקייט, צוזיבער, מאגנעטישע אנציהונגס־קראפט און נאָך אזעלכע מעלות, אָבער דאָס איז נישט מעהר ווי זיין אייגענער איבער־דרוק וואָס ער האָט פון א געוויסער פערזאָן.

גליק איז נישט קיין שטענדיגע זאך. עס ענ־דערט זיך פונקט ווי דער אמת ענדערט זיך. ווארום מיר אלע ענדערען זיך און מיר זעהען דאָס גליק — איז דעם אמת — אין פערשידענע ליכט אין די פערשידענע מאָמענטען פון אונזער לעבען. צער־שטערט אָט דעם גלויבען, אָט די אילוזיע, און איהר וועט צעשטערען דאָס גליק פון דעם פערהייראטען לעבען.

איין אנדערע ווערטער: ליבע געדויערט נאָר אזוי לאנג ווי מיר אליין ווילען, אז זי זאָל דויערן. זי דויערט אזוי לאנג, ווי לאנג יעדער פון אונז האלט אין בעטאפאַג זיין אייגענעם אמת.

צוויי מענשען וואָס ליבען זיך איבער דעם אנדערען זעהען שטענדיג דעם אמת ארום זיך — דאָס איז אָבער דייער אייגענער אמת און נישט פון די אנדערע מענשען וואָס קוקען אויף זיי. דערפון בעהמט זיך, וואָס אזוי פיל פערהייראטע פארלעך, וועמעס געגענזייטיגע ליבע זעהט אויס ביי אנדערע אזוי לעכערליך — לעבען זיך אזוי גליקליך. צער־שטערט אָט דעם אמת — אָט די קראפט פון זעהען אונזער בעליבטע פערזאָן פונקט אזוי ווי מיר ווילען, אז זי זאָל זיין — און די ליבע איז צושטערט.

עס איז אָבער פאראַן נאָך אנ׳אנדערע פאר־וואָס א סך מאָדערנע הייראטען זענען אומגליקליך. ליבע, וואָס איז אזוי קאָמפּליצירט, לויפט ביים מאַן זעלטען איז דער זעלבער ריכטונג ווי ביי דער פרוי. דעם מאַנ׳ס ליבע, הייסט עס, לויפט זעלטען פאראלעל צו דער ליבע פון זיין פרוי. עס פאסירט זעלטען, אז די ליבע, וואָס האָט זיך ביי ביידען אָנגעהויבען גלייך, זאָל ביי ביידען אָנגעהען מיט דער זעלבער שטארקייט ביז צום סוף. איבער פון זיי מוז מיט דער צייט ווערען שוואַכער. און ווען אזא צייט קומט־אָן, דאַן איז עס די אויפגאבע פון דער פרוי צו זעהען, אז דאָס גליקליכע לעבען זיך־עס זאָל ווייטער אָנהאלטען.

א סך היינטיגע פרויען פערגעסען, אז אין־דעם פערהייראטען לעבען איז, א חוץ רעכט, אויך פער־האַן פליכט. די פערגעסען, אז די גרעסטע מיסיע פון דער פרוי איז צו געבען דאָס בעסטע וואָס אין איז איהר פערמאָג.

די מאָדערנע פרויען האָבען, דורך זייער שטרעבונג נאָכצוטון די מענער און פערנעהמען זייער פלאַץ אין לעבען, פערגעסען, אז זיי טוען דערמיט זיך אליין גאָר קיין טובה נישט. א „מענערישע״ פרוי איז פונקט אזוי אָפּשטויסענדיג ווי א „ווייבע־רישער״ מאַן. א פרוי וואָס האלט אין נאָכמאַכען א מאַן, איז א זעהר שלעכטע קאָפּיע פון איהם. די פרוי האָט איהרע אייגענע ראָל און זי מוז אָפּ־היטען איהר ווייבליכקייט, אויב זי וויל אָפּהיטען דאָס גליק פון איהר פערהייראטען לעבען. זי וועט בלייבען די זיגערין אזוי לאנג ווי זי וועט זיך האַל־טען ביי איהר אייגענער מיסיע אין לעבען.

איטאליענישע פרויען, למשל, זענען אין זייער פערהייראטען לעבען געוועהנליך גליקליכער ווי די אמעריקאנער פרויען, ווייל זיי האלטען זיך פעסטער ביים ווירקליכען צוועק פון דער פרוי אין לעבען — צו זיין, פריהער פאר אלץ, א פרוי און א מוטער. נאָך א גרויסע מיסיע האָט די פרוי — א מיסיע פאר פרידען. פרידען איז דער שליסעל צום גליק אין דער היים און אין לאנד. גליקליך איז יענע פרוי, וואָס קאָן לאָזען שטראַלען ארום זיך דעם גייסט פון פרידען.

די פרוי איז פון נאטור די הערשערין איבער דעם מאַן, דאָס הייסט, אז אין דעם פערהייראטען לעבען איז זי שטענדיג די זיגערין, זי איז בא־גאַבט פון דער נאטור מיט דער דערהויבענער קונסט פון קאָנען צווינגען איהר מאַן צום העכסטען סאָרט אונטערגעבען זיך — צו אונטערגעבונג אין ליבע!

פונקט ווי פרוכטבארער באָדען ענטוויקעלט זוימען אין פרוכט, אזוי איז די פרוי געבוירען צו ברענגען פרוכט פון ליבע, צו דערנעהרען און דערציהען זי.

זאָל זי, די פרוי, נאָר נאָכפאָלגען איהר נאַ־טירליכען אינסטינקט; זאָל זי נאָר שפּילען די ראָל פאר וועלכער זי איז געשאפען געוואָרען — וועט זי נישט דאַרפען מורא האָבען פאר אנ׳אומגליקליכען פערהייראטען לעבען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זיצונג פון דער קהלה־פערוואלטונג

מיינונגס־פערשידענהייטען צווישען פרעזעס מינצבערג און וויצע־פרעזעס בערגער

נעכטען איז פארגעקומען אונטערן פארזיץ פון פרעזעס מינצבערג א זיצונג פון דער קהלה־פערוואלטונג. דאזאר רומקאווסקי לעגט פאר צו שטעלען אלס צווייטען פונקט פון דער טאג־ארדנונג דעם באריכט פון דער קאמיסיע, וועלכע האט לוסטרירט די קהלה־אינסטיטוציעס. דער פארשלאג ווערט אפגעווארפען.

דאזאר רומקאווסקי ערקלערט, אז ער זעהט דערין א טענדענץ אפצושלעפען מיט דעם באריכט פון דער לוסטראציע־קאמיסיע.

דאזאר גלאטמאן פרעגט אן, פארוואס מ'צאהלט נישט אויס די פאזיציעס אויף די סטיפענדיעס, וועלכע געפינען זיך אין בודזשעט.

פרעזעס מינצבערג ענטפערט, אז ער וועט זיך בעמיהען, דאס אין די נאהענטסטע טעג זאל פארקומען א זיצונג פון דער סטיפענדיע־קאמיסיע, וואו דער ענין זאל ערלעדיגט ווערען.

דאזאר רומקאווסקי אינטערפעלירט אויך צוליב דעם, וואס די זיצונג פון דער פערוואלטונג האט זיך אנגעהויבען מיט א שעה שפעטער, דער פארזיצער זאגט צו, אז די זיצונגען וועלען זיך אנהויבען פינקטליך.

דאן טרעט מען צו צו בעטראכטען די קאמוניקאטען, ס'איז גענומען געווארען צו קענטניש די פאדערונג פון מאגיסטראט וועגען מאכען אינוועסטיציעס און אדורכפיהרען א רעמאנט אין שעכט־הויז אויף וואלבארסקא 8.

ביי דער דאזיגער געלעגענהייט האט זיך אנטוויקעלט א דיסקוסיע וועגען איבערנעהמען די עופות שחיטה. פרעזעס מינצבערג מאכט אויפמערקזאם די קאמיסיע, וועלכע פערנעמט זיך מיט'ן איבערנעמען די עופות־שחיטה, אז אין קיין שום פאל זאלען ביים איבערנעמען די שחיטה נישט צוגענומען ווערען קיין נייע שוחטים אדער אנדערע בעאמטע.

וויצע־פרעזעס בערגער ענטפערט דערויף, אז ער אלס מיטגליד פון דער קאמיסיע וועט זיך נישט לאזען זאגען ווי ער האט צו האנדלען אין דער קאמיסיע.

דאזאר גלאטמאן אונטערשטיצט דעם פארשלאג פון פרעזעס מינצבערג און ערקלערט, אז אויב דאס איבערנעמען די עופות־שחיטה זאל זיין פערבונדען מיט געבען פאסטענס אנשי שלומנו, איז גלייכער די שחיטה אינגאנצען נישט איבערצונעמען.

נאך א לענגערער דיסקוסיע ווערט בעשלאסען די פראגע וועגען איבערנעמען די שחיטה צו שטעלען אויף דער טאג־ארדנונג פון דער נאהענטער זיצונג פון דער קהלה־פערוואלטונג.

דאן ווערט בעטראכט די פראגע וועגען אדורכפיהרען קאנאליזאציע אין דער מקוה אויף גדאנסקא גאס, וואס ווערט פערלאנגט פון דער סטאראסטווע. פרעזעס מינצבערג לעגט פאר, אז די קהלה זאל אדורכפיהרען די קאנאליזאציע, וואס דארף קאסטען 12 טויזענט זלאטים און דערפאר זאל די „אגודה" געבען דער קהלה די מקוה אין פאכט אויף וויטערע זעקס יאהר, רעכענדיג צו 2 טויזענט זלאטים א יאהר. נאך א דיסקוסיע אין דער פראגע, אין וועלכער דאזאר רומקאווסקי זאגט זיך ארויס געגען דער דאזיגער טראנזאקציע, ווערט דער פארשלאג אנגענומען.

וויצע־פרעזעס בערגער גיט דאן אפ א באריכט פון דער קויהלען־אקציע. די קהלה האט איינגעקויפט 3000 קערץ קויהלען צו 4 זל. מיט 80 גר. א קערץ פון די בעסטע סארטען, ביז איצט זענען שוין ארויס געשיקט געווארען 2.600 טאלאנען, די איבריגע טאלאנען ווערען איצט פונאנדערגעשיקט, דער באריכט ווערט גענומען צו קענטניש.

דאן ווערט אפגעגעבען א באריכט פון דער סאציאלער הילפס־קאמיסיע.

דאזאר רום־פערלאנגט, אז די פראגע פון סאציאלער הילף זאל גרינדליך רעגולירט ווערען. ס'איז געשאפען געווארען א קאמיסיע פאר דרינגענדע ענינים פון סאציאלער הילף און די זיצונג ווערט נישט צונויפגערופען. דאזאר רום זעהט דערין א סאבאטאזש פון דער ארבייט, ער וויל דעריבער מעהר נישט קיין אנטייל נעמען אין דער דיסקוסיע פאר דרינגענדע ענינים.

וויצע־פרעזעס בערגער ענטפערט, אז אין פערלויף פון דער לעצטער צייט זענען פארגעקומען עטליכע זיצונגען פון דער סאציאלער הילפס־קאמיסיע, וואו ס'זענען בעטראכט געווארען אלע ענינים, אזוי אז ס'איז נישט געווען קיין נויטווענדיגקייט צונויפצורופען ספעציעל די קאמיסיע פאר דרינגענדע ענינים.

דאזאר רום ערקלערט אבער ווידער אמאל, אז די דאזיגע קאמיסיע איז ספעציעל סאבאטירט געווארען און ער רעזיגנירט דעריבער אלס מיטגליד פון דער דאזיגער קאמיסיע.

ה' מינצבערג וויל נישט נעמען צו קענטניש די רעזיגנאציע און ערקלערט, אז די קאמיסיע פאר בעזונדערע ענינים וועט וויטער עקזיסטירען.

דאן ווערט אנגענומען דער באריכט פון דער בית־החיים קאמיסיע.

ווען מען טרעט צו צו בעטראכטען דעם באריכט פון דער לוסטראציע־קאמיסיע געהען זיך די דאזארעס פונאנדער און די זיצונג ווערט געשלאסען.

פארוואס איז „ארט" ארויסגעטרעטען פון קאמיטעט פאר יודישער מלאכה

ערקלערונג פון פרעזעס ד"ר ש. ווישעוויאנסקי

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, איז די געזעלשאפט „ארט" ארויסגעטרעטען פון קאמיטעט פאר דער יודישער מלאכה, כדי זיך צו דערוויסען וועגען די סיבות, וועלכע האבען בעוואוגען אזא אויטאריטאטיווע געזעלשאפט ארויסצוטרעטען פון קאמיטעט האבען מיר זיך געווענדעט צום פארזיצער פון „ארט" ד"ר ש. ווישעוויאנסקי, וועגען אויפקלערונגען.

פרעזעס ד"ר ווישעוויאנסקי האט געזאגט:

„ארט" טרעט ארויס נישט דאס ערשטע מאל מיט איניציאטיוו אין פערשידענע האנדווערקער־ענינים, אין אלע פראגען פון צעכען־געזעץ האט „ארט" גענומען א באהעלטען אנטייל און געזוכט צו פעראייניגען די אינטערעסען פון די האנדווערקער אין אלגעמיינע געזעלשאפטליכע ענינים. „ארט" איז אזוי ארום געווארען דער פלאץ וואו די האנדווערקער ענינים זענען בעטראכט געווארען ביטראל און איבערפארטייאיש, אזוי איז ביים „ארט" געשאפען געווארען בשעתו דער אויבער־ראט פון די יודישע האנדווערקער, דער קלוב פון די יודישע ראטמענער ביי דער האנדווערקער־קאמער, ס'זענען געשאפען געווארען קורסען אויף צוצוגרייטען די יודישע האנדווערקער צו עקזאמענס אויף וואס „ארט" האט אויסגעגעבען 10 טויזענד זלאטים, קיין הילף האבען מיר פון ערגיץ נישט בעקומען, אפילו די אונטערשטיצונג פון קהלה איז נישט אריינגעפאלען אין קאסע פון „ארט".

אונזער פרינציפ — זאגט וויטער פרעזעס ד"ר ווישעוויאנסקי, איז שטענדיג געווען צו בלייבען ביטראל און שטעהן איבער דער פארטיי־און האנדווערקער־פאליטיק, דעריבער האבען מיר דערהאלטען דעם אויטאריטעט, די דאזיגע שטעלונג האבען מיר נישט געטארט פערגעסען.

ס'זענען געווען פיל ברענענדע האנדווערקער־פראגען מיט וועלכע „ארט" האט זיך פערנומען אבער ביי דער פראגע פון לעגאליזירען די האנדווערקער־ווארשטאטען, וועלכע עקזיסטירען זייט דעם יאהר 1927 איז געשאפען געווארען דער קאמיטעט פון דער יודישער מלאכה, ווייל דאס איז געווען א פראגע וואס מ'האט געמוזט אדורכפיהרען מיט א טערמין. און איינענטליך איז דער גאנצער קאמיטעט געווען א פיקציע, די נישט־האנדווערקער אין קאמיטעט זענען בכלל נישט געווען טעטיג און די האנדווערקער האבען נישט מיטגעארבייט נאר זענען מיטגעגאנגען, די ארבייט און איניציאטיוו געלעגען אויף'ן „ארט", די ארבייט אין קאמיטעט איז געגאנגען אויף דעם אופן, אז ס'איז געווארען אנ־ארט אויף דיסקוסיעס און סכסוכים, וועלכע „ארט" האט געמוזט אויסגלייכען. א גאנצע רייהע בעשלוסען פון קאמיטעט זענען דורך די מיטגלידער נישט אויסגעפיהרט געווארען אדער אויסגעפיהרט געווארען נישט אין דעם זין, ווי דער קאמיטעט האט בעשלאסען. היות ווי „ארט" האט אין דער דאזיגער לאגע געזעהען, אז די זאכליכקייט ווערט פערלוירען, אז די ענערגיע געהט אוועק אויף סכסוכים צווישען דריי צדדים, האט אונזער געזעלשאפט נישט געוואלט פערלירען דעם אויטאריטעט און די ביטראלע שטעלונג און געפינען פאר אונמעגליך צו בלייבען אלס מיטגליד אין קאמיטעט, דאס איז די סיבה פון אונזער ארויסטריט.

„ארט" וועט וויטער ווי ביז איצט ארבייטען אין האנדווערקער־ענינים, וועלכע טראגען א געזעלשאפטליכען כאראקטער, וויטערזיין טעטיג אין די ענינים פון צעכען־געזעץ און וועט דאס שטענדיג טון אין הסכם מיט די דריי האנדווערקער־צענטראלען, וועלכע געפינען זיך אין לאדז.

ליציטאציע פרייטאג פאר ליכט־צינדען

און היינט ווערט אויסגעפיהרט די עקסמיסיע

דאס הויז אויף נאוואמיעסקא 5 געהער צו א געוויסען ראהרמאן, א יוד אנ'אנגעזעהענער חסיד, זיצט אויבען־אן אין שטיבעל, פאהרט אפט צום רבי'ן און האלט זיך בכלל פאר א בן־תורה און אפגעהיטענעם יודען.

דעם דאזיגען יודען פעהלט קיין עשירות אויך נישט און ס'האט זיך געקענט אויסדוכטען, אז ראהרמאן, וועט האבען די מעגליכקייט צו זיצען על התורה ועבודה און טון צדקה, אזוי ווי א חסידישער יוד דארף דאס טון.

ס'איז אבער נישט אזוי. ראהרמאן האט בעוויזען אויפצוטון אזא שטיקעל, פון וועלכען ס'קלינגט איצט די גאנצע נאוואמיעסקא גאס.

אין דעם דערמאהנטען הויז, ביים ווירט ראהרמאן וואוינט א געוויסער ה. ר. אויך א חסידישער יוד. ערשט מיט 2 יאהר צוריק איז ר. געווען נאך א פערמעגליכער מענש און געדונגען א וואוינונג ביי ראהרמאנען, געבענדיג איהם עטליכע הונדערט דאלאר אפטרעט־געלד. דורך די 2 יאהר איז ר. אינגאנצען פעראורימט געווארען און געבליבען הינטערשטעליג מיט א ביסעל דירה־געלד. ראהרמאן האט נישט געווארט, אנגעקלאגט אין געריכט, ארויסבעקומען א ווירעק אויפן דירה־געלד מיט א צולאג פון אנ'עקסמיסיע.

די עקסמיסיע דארף אויסגעפיהרט ווערען היינט. ראהרמאן האט אבער נישט געווארט און פרייטאג פארנאכט, הארט פאר ליכט־צינדען, האט ער געבראנגט דעם קאמארניק און אויסגעקויפט ר.'ס זאכען אויף א ליציטאציע. א גאנצע איינריכטונג פון 2 שטובען מיט א קוך איז אויסגעקויפט געווארען פאר... 45 זל. נאך איידער די שכנים האבען בעוויזען זיך צו אריענטירען זענען די ליציטאציע־היענעס ארויסגעפאהרען מיט די אפגעקויפטע זאכען.

די דאזיגע טאט האט געמאכט א גרויסען רושם אויף דער נאוואמיעסקא גאס.

ארעסטירט אנ'אפעריסט

ער האט זיך פערנומען מיט אויסשטעלען פאלשע טשעקס

קיין לאדז איז פון צייט־צו־צייט געקומען א געוויסער ל. קאן פון ווילנא און פארשטעלענדיג זיך אלס סוחר פון דער זאקען־בראנזשע האט ער איינגעקויפט גרעסערע טראנספארטען סחורות און געדעקט מיט טשעקען אויף פערשידענע בענק. די ערשטע צייטען זענען די טשעקען געצאהלט געווארען און קאן האט בעקומען נאך גרעסערען קרעדיט. לעצטענס האבען אלע טשעקען אנגעהויבען צוריקצוקומען מיט דער בעמערקונג, אז ס'איז נישט פערהאן קיין דעקונג.

ווען די סוחרים האבען אנגעהויבען נאכצופרעגען קאנ'ען, וואס ס'איז געשעהען, האט ער ערקלערט, אז דא איז געשעהען א מיספערשטענדניש און ארויסנעהמענדיג די אלטע פראטעסטירטע טשעקען, האט ער געגעבען פרישע שוין אויף נייע בענק, אבער אויך די זענען נישט געצאהלט געווארען. ווען מ'האט זיך אנגעהויבען נאכפרעגען אויף קאנ'ען, האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דאס איז בכלל נישט קיין סוחר, נאר א פשוט'ער אפעריסט. פאריגע וואך, ווען ער איז געקומען קיין לאדז, איז ער פערהאלטען און אריינגעזעצט געווארען אין טורמע.

מאנטאג 18 פעברואר

טו אדר א' תרצה

זון־אויפגאנג 6.48

זון־אונטערגאנג 4.52

צוגאב־פאבאר

דעם 28. פעברואר ה. י. וועט זיין טעטיג א צוגאב־פאבאר־קאמיסיע פאר פ. ק. או., לאדז 2, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך אהין שטעלען די פאבאראווצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער־פליכט, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון שטאט־סטאראסטווע.

נעכטיגע אקאדעמיעס

לזכר דעם פאראיאהריגען אויפשטאנד אין עסטרייך

(א) נעכטען זענען פארגעקומען 2 אקאדעמיעס, געווידמעט דעם פאראיאהריגען אויפשטאנד אין עסטרייך.

די ערשטע אקאדעמיע, איינגעארדנעט דורך פ.פ.ס. איז פארגעקומען אין דער „פילהארמאניע". עס האבען גערעדט דער ד"ר פרוכניק און כאדינסקי.

די צווייטע אקאדעמיע — פון דער דייטשער סאציאליסטישער ארבייטס־פארטיי — איז פארגעקומען אינ'ם זאל פון דער געזעלשאפט „שילא". עס האבען גערעדט: דעפ. שלאנזקי, קוואל, רעד. צערבע, לינקע און קאטשיאלעק.

אנפאל אויף א פרוי

(א) נעכטען זענען אין הויף אויף קאשטשושקי 29 עטליכע אומבעקאנטע פערשוינען בעפאלען א געוויסע אנטאנינא הענטשעל און זי מערדעריך צושלאגען.

מען האט איהר שטארק פערוואונדעט דעם קאפ.

פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט ערשטע הילף.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשוריען די אפטייקען: ק. לייגוועבער (פרייהייטס־פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פיעטריקאווער 127), א. פערעלמאן (ציגעל־גאס 32), י. צימער (וואלטשאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27.

מאקסימיליאן שיפער נ"ע

שבת, דעם 16 פעברואר ד. י. איז געשטארבען דער אנגעזעהענער גרויס־אינדוסטריעלער פון דער שטאט לאדז, מאקסימיליאן שיפער. דער פערשטארבענער איז געווען גוט בעקאנט אין די היגע סוחרישע קרייזען און אלס ערשטער טיכער־פאבריקאנט אין לאדז, האט ער זיך ערווארבען א גרויסען נאמען אלס ערענהאפטער און סאלידער גרויס־אינדוסטריעלער. ר'איז געווען דער גרינדער און פרעזעס פון דער פערוואלטונג פון דער אקצ.־געז. „מאקסימיליאן שיפער", זיין טויט האט ארויסגערופען אויפריכטיגען טרויער, ביי אלע, וועלכע האבען איהם נאר געקענט. ת. נ. צ. ב. ה.

Dr. REICHER

פאלודביאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג, סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא־אנאליזען

נעמט אן פון 8–11 און פון 5– אווענד

Dr. med.

R. Zalcwasser

כירורג

ציגעל־גאס 19, טעל. 125-17

נעמט אן פון 1–2 און פון 4–6 נאכמ.

נויט און עלענד פון דער יודישער קליינשטעטלדיגער בעפעלקערונג

די לאגע פון די יודישע האנדשטריקערינס. — 1 זלאטע פאר א 12 שעה'דיגען ארבייטס־טאג

וואַרשע (יט"א) דער אַלץ־שאַרפערער עקאָ־נאָמישער קריזיס רופט אַרויס אין לעבען פון דער שטאָטישער און קליינשטעטלדיגער בעפעלקערונג אַ ערשיינונג, וועלכע איז אין נאָרמאַלע צייטען גאָר זעלטען: גאַנצע משפחות נעמען זיך צו פערשידענע נעבען־בעשעפטיגונגען, כּדי אויף אַזאַ אופן צו דער־גענצען די הויפּט־פּרנסה, וועלכע קלעקט נישט אויף די מינימאַלע בעדערפעניששען.

לויט די בעריכטען פון די קאָרעספּאָנדענטען פון דעם עקאָנאָמיש - סטאַטיסטישען ביוראָ ביים „צע־קאַבע" איז היינט אַן אָפטע ערשיינונג, אַז דער גלעזער אָדער מלמד איז אַ חוץ זיין איינגענטליכען בערוף אויך אַ דאָרפס־געהער און זיין פרוי נעהט קליידער אָדער וואַשט וועש. פאַרהאַן אויך געגנע־דען, וואו כמעט אַלע אייזנוואויענר פערנעמען זיך מיט אינדוסטריע אַלס נעבענבעשעפטיגונג, אַזוי אין דער לובלינער וואָיעוואָדזטוואָ אין די פּאָוויאַ־טען שעדלעץ, סאָקאָלאָוו און ווענגראָוו, פערשפרייט האַנטשטיקערייַ אַלס נעבען־בעשעפטיגונג. פון די פרויען, בלויז אין ווענגראָווער ראַיאָן געפינען זיך לערך 3000 שטריקערינס דערפון אין שטעטל ווענ־גראָוו קרוב 2000 (1700 יודישע און 300 קריסט־ליכע שטריקערינס) אין שטעטל סאָקאָלאָוו זענען פערנומען מיט האַנטשטיקערייַ אַנ'ערך 300 שטרי־קערינס דערפון 250 יודישע, אין שטעטל מאָרד בערך 1000 שטריקערינס דערפון 600 יודישע.

אין דעם נאָר וואָס ערשינענעם נומער פון „ווירטשאַפטליכען לעבען" פערעפענטליכט ב. טאָוו בין די רעזולטאַטען פון אַנ'אַנקעטע, וועלכע דאָס „עקאָנאָמיש־סטאַטיסטישע ביוראָ ביים „צעקאַבע" האָט אדורכגעפהרט הייַיאָהר צווישען די יודישע האַנדשטריקערינס אין שטעטל מאָרה און אַן־אַהו־מיגע דערפער.

די אַרבייטסגעבער פון די שטריקערינס זענען אָרטיגע סוחרים, אָדער אַגענטען, וועלכע פערמיט־לען צווישען די כאַלופּניקעס און צווישען די וואַר־שווער הורט־סוחרים. מיט שטריקערייַ פערנעמען זיך אַלע פרויען אין דער משפחה. צוזאַמען מיט קינדער און זקנות. די שטריקערינס אַרבייטען אויס סוועטערס, זשאַקעטען, טיכלעך, היטלעך א. אז. וו.

די אַרבייטס־בעדינגונגען פון די שטריקערינס זענען אויסערגעוועהנליך שווערע. כמעט אַלע שטרי־קערינס אַרבייטען אין סעזאָן פון 9—16 שעה אין מעת־לעת. דאָס כסדר'דיגע שעה'ן־לאַנג זיצען אויף איין אָרט האָט אַנ'אויסערגעוועהנליך שלעכטע ווירקונג אויף דעם געזונד־צושטאַנד פון די שטריקע־רינס, בעזונדערס פון די מינדעריעהריגע. פאַרהאַן אָבער אויך צווישען די דערוואַקסענע שטריקערינס אַ סך פאַלען פון לונגען־קראַנקהייטען און אויי־גען־קראַנקהייטען צוליב דער אָנגעשטרענגטער אַר־בייט. נישט געקוקט דערויף זענען די פערדינסטען פון די שטריקערינס אומגלויבליך קליין: אַ שטרי־קערין, וועלכע אַרבייט דורכשניטליך 12 שעה אין מעת־לעת פערדינט נישט מעהר ווי 1 גילדען אַ טאָג דער דאָזיגער נישטיגער לוין איז אָבער נאָר אַ נאָמי־נעלער, ווייל פאַקטיש איז ער נאָך רעדוצירט דורך דעם סיסטעם פון אויסצאָלן דעם אַרבייטסלוין. על פּי רוב ווערט די שטריקערינס אויסגעצאָהלט אין וועקסלען, אָדער זיי מוזען וואַרטען 6 וואָכען ביז זיי בעקומען אויסגעצאָהלט. אַ סך סוחרים צאָהלען אויס די שטריקערינס מיט קוויטלען אויף סחורה און געוועלב, וואו די פרייזען זענען בעדייטענד העכער, ווי נאָרמאַלען, די דאָרפישע שטריקערינס — יודישע און קריסטליכע — אַרבייטען אין נאָך ערגע־רע בעדינגונגען איידער די שטאָטישע און פערטי־פען נאָך מעהר די אַלגעמיינע ירידה פון די לוינען.

טראָץ די שווערע אַרבייטס־ און לוין־בעדינגונ־גען איז די יודישע קליינשטעטלדיגע בעפעלקערונג געצוואונגען זיך צו פערנעמען מיט שטריקערייַ, כּדי פּשוט זיך צו ראַטעווען פון הונגער־טויט. דאָס בע־וויזען גענויע ציפערן פון דער אַנקעטע. לויט די ענטפערס פון דער אַנקעטע קומט אויס, אַז די מענער און פאָטערס פון די שטריקערינס, קרעמער און בעל־מלאכות פערדינען אַזוי ווייניג, אַז זייער „הויפּט־בעשעפטיגונג" גיט בשום אופן נישט קיין מעגליכ־קייט אויף אויסהאַלטען די פאַמיליע. מעהר ווי 40 פּראָצ. פון די אויסגעפאָרשטע קרעמער, בעלי־מלאַ־כות א. אַ. ראשי משפחות פון די שטיקערינס, פער־דינען נישט מעהר ווי 1 גילדען אַ טאָג.

די שטריקערינס אין ווענגראָוו און אין מאָרד שטריקען אויס אין סעזאָן אַ פּאָר טויזענד קילאָ וואָל אַ וואָך. די הורט־סוחרים פערלעגען אַזוי אַרום דעם מאַרק מיט גרויסע קוואַנטומס פון אויסאַרבײ־טונגען פון די פּראָווינצער האַנדשטריקערינס און דריקען דערמיט דעם לוין פון די וואַרשאָווער שטרי־קער־אַרבייטער און שטריקער־כאַלופּניקעס.

די רעזולטאַטען פון דער אַנקעטע פון עקאָנאָ־מיש־סטאַטיסטישען ביוראָ ביים „צעקאַבע" צווי־שען די פּראָווינצער האַנדווערקערינס בעווייזען גאָר בולט אין וואָס פאַר אַ שרעקליכער נויט און עלענד עס לעבען די ברייטע יודישע פאָלקס־מאַסען אין די קליינע שטעטלעך. די אַנקעטע בעוויזט אויך בע־שיינפערלעך, ווי גרויס עס איז דער דראַנג פון די יודישע פויפּערזירטע מאַסען איבערצוגעהן צו פּראָ־דוקטיווע אַרבייט.

בעראַטונג צו קעמפען פאַר די רעכט פון יודיש אין ארץ־ישראל

אין לאָקאַל פון דער באָראָכאָוו - ביבליאָטעק איז שפּעטערכטען פאָרגעקומען אַ בעראַטונג פון פאָרשטעהער פון פערשידענע אינסטיטוציעס און פּריוואַט־פּערזאָנען וועגען אָרגאַניזירען אַ קאָמיטעט צום קאַמף פאַר די רעכט פון דער יודישער שפּראַך אין פּאַלעסטינאַ.

די בעראַטונג האָט געעפענט ה' עדעלמאַן, וועלכער האָט אָנגעוויזען, אַז דער ציל פון דער בעראַטונג, איז אַדורכצופיהרען אין אונזער שטאָט אַנ'אַקציע צו קעמפען פאַר דער רעכט פאַר דער יודישער שפּראַך אין ארץ־ישראל און אַדורכצופיה־רען אַ זאַמלונג אויף איינצוקויפען אַ דרוקערייַ, כּדי מעגליך צו מאַכען דאָס ערשיינען פון אַ יודישער צייטונג אין פּאַלעסטינאַ, דאַן האָט געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען די פערפאָלגונגען אויף דער יו־דישער שפּראַך אין ארץ־ישראל ה' זרבבל פון וואַרשאַ. ער האָט אָנגעוויזען, אַז דער ציל פון דער אַקציע איז נישט צו קעמפען אָדער אַרויסטרעטען געגען העברעאיש אין ארץ־ישראל נאָר צו זיכערען די רעכט פאַר יודיש אין פּאַלעסטינאַ, פּונקט ווי מיר קעמפען אומעטום פאַר דער אָנערקענונג און אויפלעבונג פון דער יודישער שפּראַך.

— דאָס פערפאָלגען יודיש אין ארץ־ישראל, זאָגט דער רעדנער גיט אַ מאָטיוו אַלע אונזערע שונאים אין דער גאַנצער וועלט אָפּצוּוואַרפען אונ־זערע פאָדערונגען בנוגע דער יודישער שפּראַך.

צום סוף פון דער בעראַטונג איז בעשלאָסען געוואָרען צו שאַפען אַ קאָמיטעט, וועלכער האָט דעם ציל אַדורכצופיהרען די אַקציע אויפ'ן געביט פון אונזער שטאָט און ס'איז אויך באַלד אויפ'ן אָרט געזאַמעלט געוואָרען אַ גרעסערע סומע געלד אויף איינצוקויפען די דרוקערייַ פאַר דער יודישער צייט־טונג.

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער
Zachęta
זגעזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם
— I —
„פּאַריזער משוגעת"
אין די הויפּט־ראָלען:
Charles Farrell
Marguerite Churchill און
— II —
„BURZA"
מיט **A. Tarasowa** אין דער הויפּטראָלע
אויסערן פּראָגראַם: ספּאָרט־פּאַראַד אויפן רויטן פּלאַץ אין מאָסקווע.
אנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג

DR. MED. H. LUBICZ
פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס־שעה'ן 8-10, 12-2, און 5-8 אָווענר.
זונטאָג און יום־טוב פון 9-11 בייטאָג
און יו"ט 9-1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע־זאַל

רעפּרעזענטאַנץ־טעאַטער
„ראָזמאַיטאָשטשי"
ציגעל־גאַס 27, טעל. 112-25.
דירעקציע: ד"ר צעלמייסטער.

גאַסטשפּילען
פונ'ם בערימטען יודיש־דייטשען קינסטלער, פּרעמיער פון ריינהאַרד־ און פּיסקאַטאָר־טעאַטערן
אלעקסאנדער
גראַנאַך
היינט, מאָנטאָג, 9.30 אָווענד
הנחה־פאָרשטעלונג
איינהייטס־פּרייזען
אַלע בילעטען נור 1 זל.
צום לעצטען מאָל
מיט **אלעקסאנדער גראַנאַך**
וועלט־געוויסען!
געדענקט! מאָרגען דינסטאָג
גרויסע פייערליכע
פּרעמיערע
שיילאָק
מיט אלעקסאנדער גראַנאַך
אַלס „שיילאָק".

ווייסע וואָך אין „קאָנסום"
ביי דער ווידזעווער מאַנופאַקטור
די ווייסע וואָך אין „קאָנסום" ביי דער ווידזעווער מאַנופאַקטור האָט זיך ערוואָרבען אַנ'ערקענונג פון דער גאַנצער לאָדזער געזעלשאַפט.
דער „קאָנסום" ביי דער ווידזעווער מאַנו־פאַקטור, ראַקיטשינער 54, איז אָהן שום צווייפעל די ביליגסטע איינקויפס־קוועלע פון אַלע סאָרטען סחורות. גאַנץ לאָדז דאַרף אויסנוצען די געלעגנ־הייט פון דער „ווייסער וואָך" כּדי איינצוקויפען העמדען און דאַמען־וועש, טישטיכער, גאַרדינען, טיכער, קאָפּעס און פערשידענע ווייסע סחורות פון דער ווידזעווער אויסאַרבייטונג פון דער בע־קאַנטער מאַרקע OK צו זעהר נידריגע קאָנקו־רענץ־פּרייזען. זעמטליכע צובעהער צו קאָנסערווי־רען וועש, ווי געוועהנליכע פּרעס־אייזענס, עלעק־טרישע ווישמאַשקעס פון אייגענער אויסאַרבײ־טונג פערקויפט דער „קאָנסום" ביי דער ווידזע־ווער מאַנופאַקטור.
זאָלען אַלע לאָדזער ווירטינס איינקויפען אַלע זייערע נויטיגע זאַכען נאָר אין „קאָנסום" ביי דער ווידזעווער מאַנופאַקטור.

ר. איזראַעל

דער בערזען־סוחר

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

119

די צוויי בעאַמטע האָבען זיך אָוועקגעזעצט וואַר־טען ביז ס'וועט קומען די פרוי רובין, זיי האָבען דאָך געמוזט האַנדלען לויט'ן געזעץ און פאַר'ן אַדורכפיהרען די רעוויזיע זיך האָבען פערשטענדיגט מיט דער פּראָקוראַטור. די בעאַמטע איז געוואָרען לאַנגווייליג און האָבען אָנגעהויבען פליר־טעווען מיט מעריין, וועלכע האָט זיך געפיהלט זעהר אונהיימליך. זי האָט געהערט דאָס גאַנצע געשפּרעך פון דער פרוי רובין מיט די בעאַמטע, זי האָט געזעהען ווי מען נאַרט זיי אָפּ, אָבער האָט זיך נישט געקענט אַריינמישען, איצט האָט זי אָנ־געהויבען מורא צו בעקומען פאַר די קאָנסעקווענצען סוף־כל־סוף וועט מען זיך דאָך דערוויסען וועגען דעם, אַז דאָס איז געווען די פרוי רובין, וועלכע מען מיינט און וועלכע האָט זיך אַזוי קונציג אַרויסגע־דרעהט פון די פּאָליציאַנטישע הענד, פערשטעהט זיך, אַז ס'וועט אויסקומען, אַז זי איז די שולדיגע און דער־בעי האָט זי זיך געטראַכט.

— פאַרוואָס און צוליב וואָס זאָל איך אויסער־שטעלען מיינע פלייצעס פאַר דער מאַדאַם, וואָס האָב איך דערפון? איך וועל סיי־ווי־סיי מעהר נישט בלייבען ביי איהר, ווייל זי וועט אויך מעהר נישט זיין דאָ. ס'וועט זיין גלייכער ווען איך וועל אַלץ אויסזאָגען באַלד, כּדי ס'זאָל אויף מיר נישט פאַלען קיין שום חשד און איך וועל אפילו ברענגען דערצו, אַז די פרוי רובין וועט אַרעסטירט ווערען צוליב מיין איצטיגען רעדען געהט דאָס מיך אויך נישט אָן.

מערי האָט זיך דערציילט און האָט זיך גע־וואַנדען צו די צוויי פּאָליציי־בעאַמטע.

— די מאַדאַם איז געווען גערעכט ווען זי האָט געזאָגט, אַז מ'קען די פּאָליציי פאַקען אין זאַק אַריין.

— פאַרוואָס איז זי געווען גערעכט?

— ווייל זי האָט אייך טאַקע געפּאַקט אין זאַק אַריין, די דאָזיגע פרוי האָט חוזק געמאַכט פון אייך, האָט אָפּגעלאַכט פון אייער באַאַמטע און האָט אייך אַרויסגעפיהרט אין פעלד אַריין.

— דו שעהן מיידעל, מאַך דו נאָר נישט קיין חוזק פון אונז, ביזט טאַקע גענוג שעהן, אַז מ'זאָל מיט דיר פערברענגען, אָבער דאָס דאַרף דיר נאָך נישט געבען קיין הוצפה אונז אויסצולאַכען.

— איך מאַך נישט אויס קיין וויצען, אַזוי איז עס. די פרוי וועלכע איז נאָר וואָס אַרויס מיט דעם קינד איז טאַקע די פרוי רובין, וועלכע איהר האָט געזוכט און זי האָט זיך אַזוי קונציג אַרויסגע־דרעהט פון „אייערע הענד".

ביידע בעאַמטע זענען אויפגעשפּרונגען ווי אַ שלאַנג וואָלט זיי אַ ביס געטון.

— אַך, גאָט וואָס איז דאָ געשעהען? וואָס וועלען מיר איצט טון? דאָס איז געווען אַ קונציג־שטיקעל.

— דו בהמה וואָס דו ביזט, פאַרוואָס האָסט דו באַלד נישט פערשטאַנען.

— און דו וואו האָסט געהאַט דיינע אויגען און דיינע אויערען, איך האָב דאָך געמיינט, אַז דו קענסט די דאָזיגע פרוי רובין.

— און איך האָב ווידער געמיינט, אַז דו קענסט זי.

ביידע בעאַמטע האָבען זיך שיער נישט צו־שלאָגען, איינער האָט דעם אַנדערען געמאַכט פאַר־וואָרפען צוליב דעם וואָס איז געשעהען אויף קיין לאַנגע מחלוקת איז אָבער נישט געווען קיין צייט און מ'האָט געדאַרפט אַ טראַכט טון וועגען דעם וואָס ס'איז פערהאַן צו טון.

— האָט איהר דאָ אַ טעלעפאָן? האָט איי־נער געפרעגט.

— יאָ, אין צווייטען צימער.

— מיידעל, דו האָסט גענוג גליק וואָס דו האָסט געפינען פאַר נויטיג באַלד אונז אויסצוזאָגען דעם סוד, ס'וואָלט געווען זעהר שלעכט מיט דיר, אויב דו וואָלסט דעם ענין ווייטער בעהאַלטען. דו ביזט אָבער נאָך נישט פּטור, ווייל דו האָסט באַלד אויפ'ן אָרט געדאַרפט אונז אויפמערקזאַם מאַכען דערויף וואָס ס'קומט פאָר.

— איך האָב מורא געהאַט, האָט מערי שיער זיך נישט צוויינט, איך בין געווען אַזוי איבער־געשראָקען, אַז איך האָב פּשוט נישט געוואוסט וואָס עס קומט פאָר, ערשט נאָך איהר אַוועקגעהען בין איך געקומען צו זיך און געפינען פאַר נוי־טיג אייך וועגען דעם צו מעלדען.

איינער פון די בעאַמטע האָט אין דער צייט אַנטעלעפאָנירט צום אינספּעקטאָר, כּדי איהם מיט־צוטיילען וועגען דעם וואָס איז פאָרגעקומען.

דער אינספּעקטאָר האָט אונגעדולדיג געוואַרט אין ביוראָ אויף דעם רעזולטאַט פון דער רע־וויזיע ביי דער פרוי רובין, און אויף איהר אַרעסט, ער האָט אפילו נישט געוואָלט צוגעהן צום טע־לעפאָן ווען מ'האָט געקלונגען, ער האָט זיך נישט געוואָלט פערנעהמען מיט קיין שום זייטיגען ענין ביז ער וועט האָבען אַלץ ליקווידירט, דער טע־לעפאָן האָט אָבער אונאויפהערליך געקלונגען און דער אינספּעקטאָר צוגעגאַנגען און צוגעלעגט דאָס טרייבעל צום אויער. וואָס מעהר ער האָט געהערט די ערצעהלונג פון זיין בעאַמטען אַלץ מעהר איז זיין ביגיריגקייט און אויפמערקזאַמקייט געשטיגען און אַלץ מעהר און כעס איז ער געוואָרען.

— צום טייוועל, האָט דער אינספּעקטאָר אויס־געשריגען אין טעלעפאָן, איהר זענט נישט קיין פּאָליציאַנטען, נאָר פּשוט'ע שלימזלניקעס. ווי אַזוי האָט אַ'הרגעקענט ערלויבען אויף אַזאַ זאַך. ווען איך האָב געשיקט אַהין ליימענע גולמס אָדער גע־ניטע אַלטע פּאָליציאַנטען? דאָס איז דאָך אַנ'אונער־הערטער סקאַנדאַל, פאַר וועלכע איהר וועט מוזען טראָגען די קאָנסעקווענצען.

אַליין האָט אָבער דער אינספּעקטאָר אָנגע־הויבען צו טראַכטען וועגען דעם ווי אַזוי צו פער־היטען דערפון, אַז די פרוי רובין זאָל ענטלויפען פון ענגלאַנד און אַזוי אַרום זאָל ווידער פערשלעפּט ווערען דער גאַנצער ענין, וועלכער האָט ענדליך געהאַלטען ביים ליקווידירט ווערען, דאָס איז געווען זעהר שווער, לאָנדאָן איז אַ שטאָט, וועלכע האָט צעהן דליגער וואָקזאַלען פון וועלכע מ'האָט געקענט אַוועקפאָהרען אין אַלע ריכטונגען, יעדע עטליכע מינוט איז אָפּגעגאַנגען אַנ'אַנדער צוג, מיט וועלכען מ'האָט געקענט אַוועקפאָהרען, א חוץ דעם זענען נאָך גע־ווען אַנדערע וועגען דורך וועלכע מ'האָט זיך גע־קענט אַרויסבעקומען פון לאָנדאָן. ווי אַזוי קען מען אַפּהיטען דערפון דאָס האָט דער אינספּעקטאָר זיך נאָך אַליין נישט געקענט קלאָהר מאַכען.

— פערהאַלטען דאָס דינסטמיידעל און זי אַהער ברענגען אין ביוראָ, האָט דער אינספּעקטאָר אויס־געשריגען אין טעלעפאָן און אַוועקגעלעגט דאָס טרייבעל.

אַליין האָט ער אָנגעהויבען ווי אַ פערסמטער זיך צו דרעהען אַהין און צוריק און איבערן צימער, כּדי עפּיס אויסצוטראַכטען יעדע מינוט איז געווען טייער, יעדער מאָמענט וועלכען דער אינספּעקטאָר האָט פערלוירען האָט געקענט פעהלען.

— האָב איך דאָס אַ מזל, האָט דער אינספּעק־טאָר געזאָגט צו זיך אַליין, כ'האָב געמיינט, אַז איך האָב שוין אַלץ אין טאַש און צום סוף אַזאַ אומגליק, עפּיס האָט דאָך געמוזט געטון ווערען דערצו.

(פאָרטזעצונג קומט).

ספארט-באוועגונג

די גרויסע פארברייטונגען צו דער צווייטער מכביאדע אין תל-אביב

א קורצע תקופה, קוים 3 יאהר, שיידט אונז אפ פון דער צייט, זייט עס איז פארגעקומען אין תל-אביב, די ערשטע וועלט-מכביאדע, וועלכע האט אלס ערשטע פרוב און עקספערימענט געהאט אויסצושטעהן שטערונגען און שוועריגקייטען.

די „מכביאדע" האט דאן געדויערט 3 טעג, אבער דער דאזיגער קורצער טערמין איז פולשטענדיג גענוג געווען, כדי צפענטליך צו דעמאנסטרירען די וועלט, די גרויסע אויפמונטערונג פונם יודענטום בכלל און פון דער יודישער יוגענד ספארט.

און, ווייזט אויס אז מיר יודען, האבען זיך דא אין ארץ-ישראל געענדערט אין אלע הינזיכטען, ביי אונז דא איז די שטרעקע פון „כך היה אומר, ביז כך היה עושה", פון חלום און אוטאפיע צו געגענווארט און רעאליטעט, גאנץ נאהנט. ווער עס צווייפעלט דערין, קען זיך ביי דער דאזיגער געלעגענהייט איבערצייגען. און די צענטראלע פונם וועלט-פערבאנד „מכבי" האט זיך טאקי גענומען ענערגיש „צו דער ארבייט", כדי צוצוגרייטען די צווייטע מכביאדע וועלכע וועט פארקומען אין תל-אביב אין די טעג כ"ח אדר ב' — ז' ניסן — 2—10 אפריל 1935.

עס איז שוין פיל אויף דעם געביט אויפגעטון געווארען, אבער דאס אלץ איז נאר א קליינער טייל, כמעט א מינימאלער, פון דער ריזען-אונטערנעהמונג וואס ווערט דא געשאפען, און וועגען דעם טאקע ווילען מיר עטוואס דערצעהלען.

אין גאנצען לאנד געהט אן א פיבערהאפטע און אינטענסיווע טעטיגקייט. די היי-יעהריגע „מכביאדע" וועט זיין אין א פיל גרעסערן און שענערען מאסשטאב איינגעארדענט. עס וועלען אין איהר אנטיילנעהמען, לויט די פאראויסזעהונגען פון די לאנדעס-בעריכטען ביי 1200 אקטיווע ספארטלער אין פערגלייך מיט דער פריהערדיגער אין וועלכער עס האבען אנטיילגענומען אקטיוו ביי א 500 ספארטלער.

צו דעם צוועק בויט מען ספעציעל איבער דעם גרויסען תל-אביב'ער ספארט-סטאדיאן, וועלכער וועט ענטהאלטען ביי א 40.000 זיץ-פלעצער. הינטער די גרויסע הויפט-טריבונע וועלען אויסגעבויט ווערען די טואלעט, ארדונגס און גארדעראבע-צימערען, א גרויסער מאדערן-איינגעריכטעטער ווארטע-זאל א. ד. גל. און די ספעציעל אויפגעבויטע לאקאלען (די אלע אויבענדערמאנטע איינריכטונגען, וועלען אויפגעבויט ווערען אין א גרויסען ספעציעל צו דעם צוועק געשאפענעם טונעל) וועלען זיך אויך געפינען די צענטראלע אמטירונגס-ביוראס, ווי אויך דער צענטראלער סעקרעטאריאט פון דער מכביאדע.

עס זענען געשאפען געווארען ספעציעלע אמטירונגס-קאמיטעטען. (א ספעציעלע קאמיסיע אויפצונעהמען די טויזענדער ספארטלער און טוריסטען, איינצוארדנען לאנדעס-אויספלוגען, בעזוכען, א. ד. גל.) און יעדע פערנעהמט זיך פעסט און ענטשלאסען טריי און איבערגעגעבען מיט איהר ארבייטס-פראגראם. — די אינסטרוקטארען פונ'ם „מכבי-הצעיר" — בילדען און גרייטען צו די קליינע „חברה" צו די פערשידענארטיגע ספארט- און גימנאסטיק-איבונגען. — די לייטונג פון דער מכבי'אדע האט בעקומען א געוויסע ערמעסיגונג אויף די עקזיסטירענדע פערקעהר-ליניען, כדי צו ערמעגליכען די יונגערע חברים פון גלות, מאסענווייז זיך צו בעטייליגען אין דער מכבי'אדע. אין חיפה, ווערט געבויט א ספעציעלער גרויסער טעכניש און מאדערן איינגעארדענטער שווים-באסיין, וואו עס וועלען פארקומען די שווים-אימפרעזען.

דער באסיין-רוים, ענטהאלט אנ'אויפנאהמסמעגליכקייט פון 4.000 צושויער. דאס פראגראם פון דער מכבי'אדע איז זעהר רייך, עס איז פאראויסגעזעהן דאס אנטייל-נעהמען פון די גרעסטע ספארט-קרעפטען, אזוי אז אלע עקזיסטירענדע ספארט-געביטען וועלען ווי געהעריג זיין פערטרעטען. צוו. אנד. לייכט-אטלעטיק, קויש-באל, האנד-באל, פוטבאל, טעניס, האקעי, א חוץ פערשידענע ספארט-אווענדען מיט רייך-פערזעהענע פראגראמען ווי באקס, רינג-קאמפען, הויבען געוויכטער, דזשיו-דזשיצו, פינג-פאנג א. ד. גל.

מיט איינינע טעג צוריק איז אין תל-אביב'ער „פלטין"-האטעל פארגעקומען א פרעסע-קאנפערענץ, איינגעארדענט דורך דער מכבי'אדע-פערוואלטונג, די קאנפערענץ איז געעפענט געווארען דורכ'ן פארזיצענדען פונ'ם וועלט-פערבאנד „מכבי" ד"ר הערמאן לעלעווער, וועלכער האט אין א קורצען אינהאלטסרייכען רעפעראט, געשילדערט די מכבי-אדע אלס א גרויס געשעהעניש אויפ'ן נאציאנאלען און ספארטיווען געביט, —

ה' גרעדינגער האט איבערגעגעבען א בעריכט פון דער פינאנץ-קאמיסיע, ווענדענדיג זיך צו די אנוועזענדע פרעסע-פארשטעהער, זיי זאלען בייהילפיג זיין, ביים ערוועקען די עפענטליכע מיינונג, צו שטענדען אויפ'ן מכבי'אדע פאנד. און אחרון אחרון חביב, אונזער חשוב'ער און איבעראל - געאכטעטער שטאט - פרעזידענט, דער אייביג-יונגער ה' מאיר דיזענהאף, וועלכער האט זיך זעלבסט פארגעשטעלט, אלס ספארטסמאן „אויפ'ן פערד" (ה' דיזענהאף איז בעקאנט אין ארץ-ישראל מיט זיין גרויסער סימפאטיע צו ספארט, אזוי צום ביישפיל, האט ער שטענדיג אויפ'ן וועג צו דער תל-אביב'ער „עיריה" (מאגיסטראט) אויף זיין פערדעל, דעם אין שטאט בעקאנטען: „אחשורוש") אפעלירט צו דער פרעסע, זיי זאלען ווי געהעריג פראפאגאנדירען די מכבי'אדע און דערמיט ערפיהלען א גרויסע אויפגאבע.

דער אלוועלטליכער יודישער באקס-מייסטער מאקס בעער, וועט אויך זיין אנוועזענד, אלס גאסט אין עהרען-זשורי, נאטירליך.

פון אויסלאנד קומען אן אויספיהרליכע בעריכטען, וועגען דער גרויסער צוגרייטונגס-ארבייט, וואס ווערט דארט געטון. איבעראל גרייט מען זיך, כדי דא אין פאטערלאנד. עפענטליך צו דעמאנסטרירען דער וועלט, די נאציאנאלע יודישע אויפלעבונג אויף אלע געביטען. ביז היינט האבען שוין פיל לענדער צוגעזאגט זייער אנטייל אין דער מכבי'אדע צוו. אנד.: ענגלאנד, דייטשלאנד, עסטרייך, טשעכאסלאוואקיי, פראנקרייך, רומעניען, ליטא, לעטלאנד, יוגאסלאוויען, עגיפטען, פוילען א. א. וו.

פון פוילען וועט קומען צו דער מכבי'אדע א גרופע פון 50 מאן, פון די בעסטע יודישע ספארטלער, אין דער שפיץ פון די אויבענדערמאהנטע, וועט שטעהן דער דעפ. ד"ר ראזמארין. דרום-אפריקא, וועט אויך ווי געהעריג זיין פערטרעטען, צוו. אנד. וועט זי אויך שיקען 12 פון איהרע בעסטע לייכט-אטלעטען.

דער שרייבער פון די שורות, האט געהאט א לענגערען געשפרעך מיט'ן טעכנישען לייטער פון דער מכבי'אדע ה' יהושע אלוף, וועלכער האט איבערגעגעבען די אלע מערקווירדיגע איינצעלהייטען פאר די לעזער פונ'ם „נייעם פאלקסבלאט".

איבעראל איז יעצט די ארבייט אין פולען טעמפא, און עס איז אויך פערשטענדליך ווייל, „הזמן קצר והמלאכה מרובה", און עס איז נאך דא פיל אויפצוטון. — אין לאנד קומען יעצט פאר פערשידענע צוגרייטונגס-קאמפען, כדי צו בעשליסען און צוגרייטען די מאסגעבענדע ארץ-ישראל-דיגע רעפרעזענטאנץ פון יעדען ספארט-געביט.

די לייטונג פון דער מכבי'אדע, טוט אלעס מעגליכעס און אונמעגליכעס, כדי אט די דאזיגע קומענדיגע גרויסע טעג, זאלען אויספאלען, וואס שעהנער און אימפאזאנטער. אזוי צום ביישפיל האט זי געשלאסען א קאנטראקט מיט אנ'ארץ-ישראל'דיגער טוריסטען-געזעלשאפט, וועלכע וועט זיך פערנעהמען מיט די טויזענדער טוריסטען און געסט, וועלכע וועלען אהערקומען, פונ'ם ערשטען שיף א. ד. גל., אלזא א פולקאמע פלעגע. פאר א בעשטימטען האנאראר, וועט יעדער קענען בעקומען אנ'אויפהאלטונגס-ארט, ווי אויך פולע בעקעסטיגונג, עס וועלען אויך איינגעארדענט ווערען לאנדעס-אויספלוגען איבער'ן לאנד, אונטער דער אנפיהרונג פון גוטע פעכלייט, לאנד-קענער.

אלזא, מען קען, גאנץ רוהיג, און מיט פולער געוויסענס-פעראנטווארטליכקייט ראטען די פוילישע יודען: ווער עס האט נאר די מאטעריעלע מעגליכקייט מעג אין די צוקונפטיגע פרידהלינגס-מאנאטען זיך אהער „ארויפכאפען".

יוסף גריינווער (תל-אביב).

פערזאמלונג פון פוילישען פוסבאל-פערבאנד

ק א ט א וו י ץ, (ספ. טעל.)

שבת און זונטאג איז דא פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון פוילישען פוסבאל-פערבאנד. באלד ווי די פערזאמלונג ווערט געעפענט דורכ'ן פרעזעס גען. קאנטשא-אוזדאווסקי איז אלס פארזיצער פון דער פערזאמלונג געוועהלט געווארען אינספעקטאר זשילטאשעק און קאנאפקא אויס לאדז.

צו דער פערזאמלונג זענען געקומען דעלעגאטען פון אלע קרייזען א חוץ פון ווילנע און וואליז. די פערזאמלונג האבען בעגריסט: אין נאמען פון קאטאוויצער מאגיסטראט, וו. פרעזידענט שקודלאזש, אין נאמען פון מלוכה'שען אמט פאר פיזישער דערציהונג אינזש. טאדעאוש קוכאר. דאן ווערט בעשלאסען ארויסצושיקען א דאנק-דעפעשע צום מלוכה'שען אמט פאר פיזישער דערציהונג.

די פערהאנדלונגען זענען געשטאנען אויף א זעהר הויכער מדרגה. א ספעציעלען אינטערעס האבען ארויסגערופען די צוויי פראגען וועגען דער קארענץ און אויטאנאמיע פון ריכטער-פערבאנד. ס'איז בעשלאסען געווארען, אז די קארענץ זאל בלייבען אין קראפט. בנוגע די אויטאנאמיע פון ריכטער-פערבאנד איז בעשלאסען געווארען די אויפטאנאמיע צו לאזען אויך ווייטער. דעם פארזיצער, אבער, פון פוילישען ריכטער-קאלעגיום וועהלט די יעהרליכע פערזאמלונג פון פוסבאל-פערבאנד.

פיל צייט און אויפמערקזאמקייט האט די פערזאמלונג געווידמעט די רעדע פון רעד. שטאטער איז וועלכע ער האט בעריהרט די פראגע פון די ריכטליניען פון פוילישען פוסבאל וועזען. אין שייכות דערמיט איז געוועהלט געווארען א ספעציעלע קאמיסיע, וועלכע זאל צושטעלען א פלאן פון ארבייט.

נאכדעם, ווי ס'איז דער אפגעטרעטענדער פערוואלטונג אויסגעדריקט געווארען צוטרוי איז געוועהלט געווארען א נייע אנפיהרערשאפט מיט גען. קאנטשא-אוזדאווסקי, מיניסטער יאנאשעוויטש, ד"ר מיכאלעוויטש, פשעווארסקי, פולק. גלאביש בראש..

אויפ'ן אמט פון פערבאנד'ס קאפיטאן איז ווייטער געוועהלט געווארען י. קאלושא..

צום סוף איז בעשלאסען געווארען דעם „פ.ז. פ. נ." נישט איבערצוטראגען, נאר איבערלאזען איהם אין ווארשא.

וועלט-מייסטערשאפט פון סקי-פאהרען
בראניסלאוו טשעך (פוילען) שפרינג 67 מעטער

אין סטרבסקע-פלעסא (טשעכיען) קומען זייט עטליכע טעג פאר די וועלט-מייסטערשאפט'ס קאמפען אין סקי-פאהרען.. די קאנקורענץ איז זעהר א שטארקע. עס בעטייליגען זיך סקי-פאהרער פון די סקאנדינאווישע לענדער; פון נארוועגען פינלאנד און שוועדען, דאן דייטשלאנד, עסטרייך, טשעכיען, פוילען א. א..

די פוילישע סקי-פאהרער געהט עס אבער מיט דער פוטער אראפ.

אין 18 קילאמעטער-לויף האבען די ערשטע ערטער פערנומען די סקי-פאהרער פון די סקאנדינאווישע לענדער. דער ערשטער פוילישער פאטרער גורסקי האט פערנומען דאס 23 ארט. דאס 34 בעריק, בראניסלאוו טשעך האט פערנומען אזש דאס 71 ארט.

פיל בעסער זענען די פוילישע סקי-פאהרער געווען ביי די שפרונג-קאנקורענצען און אזוי האט מארוסארזש פערנומען דארט, ביי א גאר שטארקער קאנקורענץ דאס פירטע ארט. דאס ערשטע ארט האט דא פערנומען דער וועלט מייסטער בירגער רודט, דאס צווייטע און דריטע ארט די בריגער אנדערסען.

אין שפרינג-קאנקורס צו דער אלגעמיינער קאמבינאציע האבען די פוילישע סקי פאהרער אפגעהאלטען א ריזיגען נצחון. די שפרינג-קאנקורסע זענען דאס מאל פארגעקומען אין טאטרא-אנסקא לאמניצא. בראניסלאוו טשעך האט ערצילט דעם ווייטסטען שפרונג, ערצילענדיג 67 מעטער. סטאניסלאוו מארוסארזש האט אפגעגעבען א שפרונג אויף 65 מעטער. א דאנק די דאזיגע נצחונות האט זיך די לאגע פון די 2 פוילישע סקי-פאהרער בעדייטענד פערבעסערט

פוילישע סקי-מייסטערשאפט אין זאקאפאנע

אין די טעג פון 22 ביז'ן 26. ד. ח.. וועלען אין זאקאפאנע פארקומען די פוילישע סקי-מייסטערשאפטס-קאמפען. אין די קאמפען וועלען זיך בעטייליגען די בעסטע פוילישע סקי-פאהרער פון אויסלאנד; פון די סקאנדינאווישע לענדער, דייטשלאנד, טשעכיען, א. א..

עסטלאנד — פוילען 19:47
אין קויש-באל

דער דעביוט פון דער פוילישער רעפרעזענטאנץ=מאנשאפט אין ספארט-שפילען האט געברענגט פאר איהר א גרויסע מפלה אין קויש-באל.

עסטלאנד האט געוואונען ביי דער פוילישער מאנשאפט מיט 19:47, די עסטלענדער זענען געווען די בעסערע מאנשאפט, און זאל איז אנוועזענד געווען דער פוילישער געזאנדטער און דער עסטלענדישער אויסערן-מיניסטער.

געענדיגט די פינג-פאנג-מייסטערשאפטען

אין לאנדאן זענען פארגעקומען אין פערלויף פון די לעצטע טעג די וועלט-מייסטערשאפטס-מעטשען אין פינג-פאנג.

דאס ערשטע ארט האט פערנומען אונגארן שלאגענדיג טשעכיען מיט 3:5.

דאס צווייטע ארט טשעכיען. די פוילישע רעפרעזענטאנץ האט פערנומען דאס דריטע ארט, נאכדעם ווי זי האט געשלאגען אועלס 0:5, ענגלאנד 4:5, שווייץ 0:5.

דאס 4. ארט האט פערנומען ענגלאנד.

עהרליך פון דער פוילישער רעפרעזענטאנץ האט אין די אינדיווידועלע קאמפען פערשפילט צום וועלט-מייסטער בארנא.

באקס-מעטש

פארט-קעמא (ווארשא – הכח (לאדז) 5:9

שבת איז די באקס-מאנשאפט פון לאדזער „הכח" ארויסגעפאהרען קיין ווארשא אויף א פערמעסטונג מיט דער ארבייטער-מאנשאפט פון „פארט-קעמא". די יודישע מאנשאפט איז ארויסגעפאהרען אהן פאגאטן, וועלכען ס'האט פערטרעטען דער יונגיטשקער זיסמאן. „הכח" האט די פערמעסטונג פערלוירען אין דער פערהעלטניש פון 5:9.

די בעזונדערע רעזולטאטען זענען געווען פאלגענדע:

לאפערי (ווארשא) בעזיגט אויף פונקטען גאטפרידן (לאדז), גראכאווסקי (וו.) געווינט ביי זיסמאנ'ען. ווייגשעוויטש (וו.) בעזיגט וואלפאוויטש'ן (ל.)

אויסערן קאנקורס האבען געקעמפט קינגא (וו.) מיט הערשליקאוויטש'ן. געוואונען האט קינגא, ווייל הערשליקאוויטש איז דיסקוואליפיצירט געווארען.

וודאווינסקי (ל.) האט הויך געוואונען ביי וויכלינסקי'ן (וו.), אלשעווסקי (וו.) האט געוואונען ביי וואלדמאנ'ען (ל.), קאסטשעווא האט דורך א טעכנישען ק. א. געוואונען ביי פרידמאנ'ען (ל.), בלינבוים (ל.) האט געוואונען ביי סטשעלעץ (וו.)

„וויסלא" (קראקא) – „לעביא" (לעמבערג) 7:7

„ווילנא" — „ביאליסטאק" 4:10

„ווארטא" — „סויאוויא" 0:16

מיליטערישע מייסטערשאפט אין פעכטען

שבת און זונטאג זענען אין לאדז פארגעקומען די מיליטערישע מייסטערשאפטס-קאמפען אין פעכטען. עס האבען אין די קאמפען אנטייל גענומען הערכער 30 אפיצירען און אונטער-אפיצירען פון ד. א. ק. 4.

די מייסטערשאפט פון די אונטער-אפיצירען האט ערצילט דער סט. סערזשאנט רודניצקי, אין דער אפיצירען-גרופע פארוטשניק מעטקאוויטש פון 18 פ. פ. פאר מאר. אדאמאוויטש'ן פון 28 פ. פ.

פרל. וואלאשעוויטש אפגעשטעלט אין איהרע רעכט
דורך דעם אמעריקאנער לייכטאטלעטישען-פערבאנד

דער אמעריקאנישער אמאטאורישער לייכט-אטלעטישער פערבאנד האט אפגעשטעלט אין איהרע רעכט אויף א חודש צייט די בעריהמטע לייכט-אטלעטיקערין פרייליין וואלאשעוויטש, וועלכע געפינט זיך איצט אין אמעריקא, די שטראף איז געקומען צוליב דעם וואס די וואלאשעוויטש איז ארויסגעטרעטען אין דיזעלבע פערמעסטונגען אויף וועלכע ס'זענען ארויסגעטרעטען פראפעסיאנעלע לייכט-אטלעטען-פערבאנד

נייער וועלט-רעקארד אין אויטאמאביל-פאהרען

אין מיילאנד האט דער בעריהמטער אויטאמאביליסט האנס שטוק געשלאגען קאראקיאלאס וועלט - רעקארד, דעררייכענדיג א שנעלקייט פון 330 קילאמעטער אין א שעה.

(ווייטערדיגע ספארט-ידיעות זעה 10-טע זייט)

פון ארץ-ישראל-אמט

רעגיסטראציע פון פאכלייט פאר דער זאקען-אינדוסטריע אין ארץ-ישראל

פאר דער זאקען-אינדוסטריע אין ארץ-ישראל ווער געזוכט פאלגענדע פאכלייטען:

4 קאטאן ארבייטער, 6 שטויסער אויף קא טאן, 4 אבערלאק ארבייטער, 6 קעטלערס און 4 רעפעזירקעס.

קוואליפיצירטע ארבייטער אין עלטער ביז 35 יאהר מיט גוטע פאכציינגנישן קאנען זיך מעל-דען אין ארץ ישראל אמט (שרודמיעסקא 29), טעגליך פון 12—1 פארמיטאג. מעלדונגען ווערן אנגענומען נאר ביז זונטאג, דעם 24 ה. ח.

גרויסע הנחה-פארשטעלונג פון „וועלט-געוויסען"

מיט אלעקסאנדער גראנאך

די רעפארטואר פיעסע „וועלט געוויסען", וואס ווערט איצט געשפילט פון בעריהמטען ארטיסט אלעקסאנדער גראנאך אין טעאטער „ראז מאיטאשטשי" גייט שוין ארא פון רעפערטואר.

כדי צו דערמעגליכען פאר די ברייטע מא סען צו קענען זעהען די פארשטעלונג, ווערט היינט געגעבען א גרויסע הנחה. אלע בילעטען אין פארטער נאר 1 זלאטע.

מארגען דינסטאג פייערליכע פרעמיערע מיט אלעקסאנדער גראנאך — „שיילאק".

פאלקס-טעאטער

אין יודישען פאלקס-טעאטער (זגערזשער 17) ווערט היינט, מאנטאג אוונד געשפילט די בע-ליבטע אפערעטע מיט 15 געזאנגס נומערען און טענץ „דאס חזנדל" מיט רעגינא צוקער אין דער טיטעלראל.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג, דעם 18-טען פעברואר

6,45 פריהמארגען אודיציע. 6,48 פליטען. 6,52 גימנאסטיק. 7,25 פליטען. 7.50 רעקלאמע קאנצערט. 11,57 צייט סיגנאל. 12,03 ידיעות. 12,05 פרעסע איבערזיכט. 12,10 קאנצערט. 1 ידיעות פון טאג. 1,05 פליטען. 3,30 עקספארט ידיעות. 3,35 בערזע. 3,45 לייכטע מוזיק. 4,45 א לעקציע דייטש. 5 געזאנג רעציטאל. 5,25 פליטען. 5,35 פליטען. 5,50 פארלעזונג. 6 פליטען. 5,10 רעפערטואר פון די טעאטערן, פילם איבער זיכט. 6,15 קאמעראלער קאנצערט. 6.45 אודי ציע פאר קינדער. 7,25 געזעלשאפטליכע אודיציע. 7.30 פעליעטאן. 7,50 ספארט ידיעות. 8 קאנ צערט. 8,45 אוונט ידיעות. 9 סימפאנישער קאנצערט. 9,45 פארלעזונג. 10 רעקלאמע קאנ צערט. 10,15 טאנץ מוזיק. 11 ידיעות, קאמוניקא טען. 11,05 טאנץ מוזיק.

ספארט-בעוועגונג

פון לאדזער „מכבי"

פערגאנגענעם שבת איז אין זאקאפאנע פיי ערליך געשלאסען געווארען דער ווינטער לאגער פון לאדזער „מכבי".

צו דער פייערונג זענען געקומען פארשטע הער פון מלוכה'שען אמט פאר פיזישער דערציהונג, פוילישען סקי-פערבאנד, וועלט-פערבאנד „מכבי" אין פוילען, פרעסע און געסט. עס זענען געהאלטען געווארען א רייהע רעדעס. די אנטיילנעהמער פון לאגער האבען בעקומען דיפלאמען.

* * *

די פערוואלטונג פון לאדזער „מכבי" טיילט מיט, אז עס ווערען ווייטער אנגענומען מיטגליהדער צו די גימנאסטישע מענער און פרויען גרופעס. אינ פארמאציעס אין סעקרעטאריאט אל. קאשטשושקי 21.

* * *

דעם 24 ד.ח.. ארגאניזירט „מכבי" א באקס-אימפרעזע אין וועלכע סיועלען אנטייל נעהמען א חוץ די „מכבי" באקסער אויך וואזשניאקעוויטש, ספאדענקעוויטש און גלובא פון „ר.ק.ס."., ווי אויך די ווארשאווער באקסער די ברידער דאראבא פון „לעגיא" און דער באקס-מייסטער פון דעם פוי-לישען מיליטערישען פלאץ - קאהאקאה.

די באקס-קאמפען וועלען פארקומען אין גימנאזיע פיעטרקאווער 295.

מען שפילט שוין פוסבאל...

נעכטען זענען פארגעקומען א רייהע פוסבאל מעטשען. ווי בעקאנט שפילען אין פוילען אין ווינטער צייט נאר די פוסבאל קלובען אין שלע זיען. איצט הויבען זיך שוין אן די ערשטע מעט שען. אזוי איז אין נעכטיגען טאג פארגעקומען אין קראקא א פוסבאל מעטש צווישען

ווויסלא — לעגיא 0:9

און אין פוזען

ווארטא — ה.צ.פ. 1:8

Dr. Zygmunt Henrykowski

ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוועכע

האט זיך איבערגעצויגען אויף פיעטריקאווער 86

טעל. 143-63

נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוונד. פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע זאל.

„VERONIKA" היינט פרעמיערע!

די שענסטע ווינער קאמעדיע א.ג.

● (גרויס אונ קוש ווערא ניקא) ●

אין דער הויפט-ראל די רייצענדע FRANCISZKA GAAL

אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע PAT און אויך FOX

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.

קלאנג-קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

ס'ווערט אנגענומען צו צווירנען ספעצ. גארן און זייד-קאמגארן פון H. DOKTORCZYK, Piotrkowska 167, tel. 192-10.

שייטלען

מיט פאריזער שרינד-און פערטיגע שייטל-ען ווערען ערשטקל. און רעיעל אויסגעפיהרט בײ קערש. סקווערא 15

כעמיש-באקטעריאלאגישער-לאבאראטאריום

מ. שאץ

לאדז, פיעטריקאווער 37.

פיהרט דורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע א. א.

לעכער

ווערען אויסגעניטעט ביי ג. נארדמאן שרודמיעסקא 8.

פוילישע-פאלעסטינישע האנדעלס-קאמער

אפטיילונג אין לאדז (פיעטריקאווער 113)

שיקט ארויס אין אנהויב מערץ ד. י. א פאך-קאמיסיע פון זעמטליכע צווייגען פון דער היימישער אינדוסטריע, כדי אויסצופארשען די עקספארט-מעגליכקייטען אויפ'ן סירישען און איראקישען מארק.

פערזאנען מיט ענטשפרעכענדע נור ערשטקלאסיגע פאך- און האנדעלס-קוואלי-פיקאציעס מיט דער קענטניש פון ענגליש און פראנצויזיש, וועלכע שטרעבען אריינצוגעהן אין בעשטאנד פון דער קאמיסיע, ווערען געבעטען צו בעלעגען זייערע אפערטען נור שריפטליך אויפ'ן אדרעס פון דער האנדעלס-קאמער ביז'ן 25-טען ד. ח.

בעפארצוגט ווערען די, וועלכע זענען בעקאנט מיט די מערק.

פירמען, וועלכע געפינען זיך אין האנדעלס-בעציהונגען מיט סיריען און איראק, זאווי די פירמען, וועלכע שטרעבען אנצוקניפען האנדעלס-בעציהונגען מיט די לענדער ווערען געבעטען געפל. זיך צו פערשטענדיגען מיט דער האנדעלס-קאמער.

319

J. Rapaport

ברוך-קראנקע!!!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם אין גאנץ פוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

ברוך-ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי-הייל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער מיט דעם נדעסטען ערפאלג, די שווערסטע, גאפעהרליכסטע און פערעלטערטסטע לײדענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל-באנדאזשען פאר צו ריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אינדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשען בעגעג; שראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הייליבערסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מעטאדע ספעצ, ארטאפעד. הייל-גארטלען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינד-זוכט, ריימונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערהאפטענע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראק-טישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שמערצליכע פלאט-פים לויט נייעם-מאדעל.

אכטונג! אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט. אכטונג!

30 יעהריגע פראקטיקע, פולע גאראנטיע!

ערמעסיגטע פרייזען! שפרעכשטונדען טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו. עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסא-כאריך).

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

דאנקזאגונג.

איך פיהל מיך פערפליכטעט עפענטליך צו דאנקען דעם ה' דיר. י. ראפא-פארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, דעם דירעקטאר פון בעקאנטען ארטאפעדישען אנשטאלט פאר אנלעגען מיר א ספעציעלען ארטאפעדישען אפאראט אויף די זייטען גע-לענקען און נאך א יאהר קראנקהייט בין איך געגעצליך געזונד. איך גיה נאך אין עמפ-פעהל דעם דערמאהנטען דירעקטאר אלע קראנקע אויף ביין-שווינדזוכט,

St. Marcinkowski, Sucha 2.

Łódź, dnia 23/I 1935 r.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

נויטיג א רויסצוגעבען ביוסטען-האלטערס צו ארבייטען. זאמענהאף 15, וואוינונג 8. 6281

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej za Nr. 2043617/16154 na imię B. Ptasznik. 6282

א קוואליפיצירטער בוכהאלטער בעקאנט אין שטייער-ענינים זוכט א פאס-טען אדער אויף שטונדען פאר א מעסיגען געהאלט, אדרעס שפירא זאוואדזקא 6, אדער טעל. 217,95. 6276

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne. Narutowicza 11, m. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

ראקאלען

א צימער מיט בעקוועהמליכקייטען, א בעזונדערען איינגאנג פאר א סובלא-קאטאר שוין אפצוגעבען. 11.ליסטאפאד 9. צו ערפאהרען אין צוקערניע קאטעק. 6883

פערשידענעס

איך האב א סערטיפיקאט און קען מיטנעהמען א פריילין. צו ערפאהרען ביי פירמע ר ע כ ט, וואלבארסקא 3, אין מעבעל-געשעפט. 6285

פריוואט-קליניק

פון האלז-, נאז- און אויערען-קראנקהייטען

86

Piotrkowska 55

Telefon 174-74

Dr. Dr. A. WOŁYŃSKI, J. IMICH

Dr. med. M. TAUBENHAUS

ספעציאליסט

פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט

זגערזשער 11, טעל. 246-09

נעמט אן פון 4—8 אוונד.

GABINET DENTYSTYCZNY

Lek. Dty

A. Struńskiego

פיעטריקאווער 43, טעל. 165-20.

אין טעטיג

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט 24 גר. אין דער זייט. שפאלטען

אין טעקסט—40 . . . . . 60- . . . . . 4 .

אונטער'ן טעקסט—12 . . . . . 18- . . . . .

מיניסטער דער שטאט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט, שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

מאנוסקריפטען, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און פאר מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמיני. איז אפען בייטאג און ביינאכט

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Członkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.